БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Буряад Үнэн

КПСС-эй Бурядай обкомой, Улан-Удын горкомой, Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй орган

№ 172 (9004)
ИЮЛИИН 24
ПЯТНИЦА
1959 он

Сэн 20 мүнгэн.

МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

Искусственна үрэжүүлгэ эмхитэйгээр үнгэргэе!

Партиин ЦК-гэй ээлжээтэ Пленүм зарлаха тухай мэдээсэлые бугэдын совет, арад, тэрэ тоодо манай ордэнто Буряат ороной ажалшад, түни дотор мал ажахын хүдэлмэришэд, ехэ шэнэ дэбжэлтээр угтаба. Эдэ үдэрнүүдтэ республикын колхоз, совхозуудта үбһэ тэжээл бэлдэхэ, ороохо тараанай болон бусад үргамалнуудай үргаса харуулха халуун хүдэлмэрини хаһа ороод, ажалай эршэ үдэрһөө үдэрэй улам шангадаба.

Мүн тэрээнтэй хамта ерэхэ жэлэй тугал, хурьга олоор абахын түлөө үнеэд, эхэ хонидые искусственна аргаар үрэжүүлхэ нилээдгүй харюусалгатай хүдэлмэриин үе эхилэнэй һэн мэргэжэл болохолтой. Хэнэйшье мэдэхээр, долоон жэлэй турш ада адууһа малай тоо толгойе улам олошоруулан, үүлтэрьень түргэн һайжаруулжа, ашаг шэмэень эрид дээшэлүүлхэ зорилго. Энэ малай искусственна үрэжүүлгын ямараар үнгэргэгдэһэнһөө гол түлөб дулдыдадаг гэжэ. Тиимэһээ ороной түрүү ажахынууд имгатал искусственна үрэжүүлгые һайн сагтань, эрхимээр үнгэргэжэ, малай һубайралгые сүм усадхадаг, тэдэнэй үүлтэрые түргэн һайжаруулдаг байха юм. Манай республикын олонхи колхозууд, зарим совхозуудай эхэ хонидые искусственна аргаар үрэжүүлхэ тушаа зарим тэдэ дүй дүршэлтэй болонхой. Тиибэшье энэ шухала хүдэлмэри олонхи ажахынуудта хангалтагүй муугаар эмхидхэгдэнэ. Илангаяа үнеэдые искусственна аргаар үрэжүүлхэ хүдэлмэри жэлһээ жэлдэ бүришье муугаар үнгэргэгдэнэ.

Байгша ондо аймагуудаймнай хонишод зуун эхэ хонин бүриһөө 110 хурьга, зуун үнеэн бүриһөө 95 тугал абажа түлэжүүлхэ гэһэн социалистическэ уялга абанхай. Тэрэ мүнөө жэлэй 6 һарайһаа үлүүтэй сагай үнгэрөөд байхада, колхоз, совхозуудта малай үрэжүүлгын хангалтагүйгөөр ябуулагдаһан дээрэһээ зуун эхэ хонин бүриһөө ойролцоо 54 хурьган, зуун үнеэнһээ мэнил 52 тугал абтаад байна. Иимэ тулөөр байдалай гол шалтагаанине юугээр тайлбарилха гэнэб?

Нэгэдэхэер, колхозуудай правлени, совхозуудай дирекци болон нютагуудай партийна, советскэ, хүдөө ажахын органууд, тэндэхи мэргэжэлтэд искусственна үрэжүүлгые һайнаар, хаһа сагтань үнгэргэхэ хэрэгтэ анхаралаа багаар табиһан байна. Хоёрдохёор, колхоз, совхозуудта үнеэд, эхэ хонидой олоороо һубайрһан дээрэһээ, мүн харууһа, тэжээлэй мууһаа боложо нарай тугал, хурьгалай ехээр гарзалһанһаа тул үсөөн абтаа бшуу. Энээн дээрэһээ мүнөө эбэртэ бодо мал, хонин һүрэгые олошоруулха жэлэй түсэб, уялгаа дүүргэхэ хэрэгтэмшал шахардуу байдал тохёолдобо.

Үнэндөө алишье аймагуудта үнеэд, эхэ хонидые искусственна аргаар үрэжүүлхэ нилээд һайн арга боломжо бии байна. Жэшээлхэдэ, республика доторнай гүрэнэй искусственна үрэжүүлгын 5 станци, мүн аймагуудай ветеринарна лечебницэнүүдэй дэргэдэ искусственна үрэжүүлгын 3 томоохондоһон пунктнууд эмхидхэгдэнхэй. Тэдэнь эхэ үнеэн үүлтэрэй буха, хусануудшье олон. Теэд тэдэнь хүсэдөөр хэрэглэгдэхэгүй гэжэ сэхэ хэлэхэ хэрэгтэй. Жэлэй эхинһээ хойшо колхоз, совхозуудта хамта 5800 толгой үнеэд искусственна аргаар үрэжүүлэгдээ гэхэ гү, али бухаүнеэдэйнь миил 18 процентнь ороондо оруулагдаһан болоно. Тиихэдэ Торнин, Иволгын, Зэдын, Бичурын, Хэжэнгын аймагуудта үнеэдые искусственна аргаар үрэжүүлхэ хүдэлмэри оройдоошье эхилээдүй гү, али эхилһэн нэрэтэйшье һаа, 10—20 үнеэн үрэжүүлэгдэһэн байха юм. Эдэ аймагуудай колхоз, совхозуудай зарим хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд үнеэдые искусственна аргаар үрэжүүлхэ хүдэлмэри тоохогүй зан гаргана. Гадна энэ түрүү аргые үлүү хүдэлмэри гэһэндэл, энээниие али болохоор бэеһээ холодуулхые оролдодог ушар үзэгдэнэ. Теэд малай искусственна үрэжүүлгэдэ хайша хэрэгээр хандажа, жэлһээ жэлдэ нилээд олон үнеэдэ һубайруулжа, ажахыдаа ехэ гарза хохидол ушаруулжа байхадань, партиин зарим аймкомууд, аймгүйсэдкомууд энээнтэй эбсэнхэ, мохоо мольхи, гээгдэнги һанал бодол баримталдаг хүтэлбэрилэгшэдэй ажалда ёһотой партиин шүүмжэлхы сэгнэлтэ хэжэ, тэдэндэ шанга харюу сахихо үгэдэггүй байха юм.

Адууһа малай тоо толгойе улам олошоруулха, үүлтэрыень һайжаруулха зорилгын бэелүүлхын тула искусственна үрэжүүлгын хүдэлмэриие эрид һайжаруулжа, хаа хаанагүй имгатал энэ түрүү аргаар үнеэд, хонидые ороондо оруулаабди гэжэ нэрэ зүүгээд, хамтын ажахыда айхабтар ехэ гарза хохидол ушаруулдаг ябадалтай шанга тэмсэхэ саг ерээ.

Бүри ойрын үдэрнүүдтэ ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд искусственна үрэжүүлгые һайнаар үнгэргэхэ хэрэгтэ һаад тойбо татажа байһан эмхидхэлэй бүхы дутагдалнуудые зайсуулан усадхаха зэргэтэй. Нэн түрүүндэ искусственна үрэжүүлгын пунктнуудай гэр байрые һайнаар түхеэрхэ, тэндэнь элдэб зэр зэмсэг болон бусад хэрэгсэл гүйсэд бэлдэхэ шухала. Гадна энэ ажалаа һайн мэдэхэ, эдэбхитэй хүнүүдые техник-үрэжүүлэгшэдээр табиха байна. Искусственна аргаар үрэжүүлэгдэхэ эхэ малай гүүртэ, отаранууд һүрэг болон аммарайнь ялгаар байлгадаг нэгэшье буха, хуса ябаха ёһогүй. Тэрэшэлэн гүрэнэй искусственна үрэжүүлгын станцинуудһаа эрхим классай буха, хуса үрэ хаһа сагтань мал үрэжүүлхэ газарта абаашажа байха шухала. Зоотехник, ветеринарна врачууд техник-үрэжүүлэгшэдэй ажалда ходо туһаламжа, тэдэндэ хэрэгтэй заабари үгэжэ байха ушартай.

Колхозуудай правлени, совхозуудай дирекци, партийна, советскэ органууд искусственна үрэжүүлгын пункт болон үрэжүүлэгшэ бүхэнэй ажалые үдэр бүри хинан шалгажа байха зэргэтэй.

Хэрбээ мүнөө колхоз, совхозуудта үлэһэн хэдэн үдэр соо искусственна үрэжүүлгын хүдэлмэрине зүбөөр эмхидхэжэ шадаа һаа, нилээд олон хонидые ороондо оруулжа үрдихэ, абаһан уялгаа дүүргэхэ арга боломжо үшөөл бии байна.

Тиимэһээ малшад, хонишод бүхэн гүрэн түрын удхашанартай энэ асуудалда харюусалгатайгаар, эзэн ёһоор хандажа, малайнгаа искусственна үрэжүүлгые хаһа сагтань, эмхи журамтай һайнаар үнгэргэхын түлөө бүхы хүсөөрөө тэмсэхэ уялгатай.

Нүхэр К. Е. Ворошилов Тбилисиһээ бусаба

ТБИЛИСИ, июлиин 22. (ТАСС). Мүнөөдэр үглөөгүүр Тбилисиин ажалшад хүндэтэ айлшан—СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ нүхэр К. Е. Ворошиловые мордохуулба.

Аэродром дээрэ городой предприятинуудай, барилгануудай, эмхи зургаануудай коллективүүдэй оло тиан тэлөөлэгшэд суглараа. Хүбүхэн баглаа сэсэг барингхай. Аэродром дээрэ Грузиин ССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Г. Д. Джавахишвили, Грузиин КП-гэй ЦК-гэй секретарьнууд П. В. Кованов, Г. И. Кадагидзе, И. С. Долидзе, Ф. Д. Думбадзе, республикын бусад хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд байлсаба.

Тэрэшэлэн СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь М. П. Георгадзе Москва бусалсаба.

Нүхэр К. Е. Ворошилов тэрэ үдэртөө Москва ерээ.

СОВЕТСКЭ ПАРТИЙНО-ПРАВИТЕЛЬСТВЕННА ДЕЛЕГАЦИИН ХҮНДЭЛЭЛДЭ ОБЕД ҮГТЭБЭ

ВАРШАВА, июлиин 22. (ТАСС-эй тусхай корр.). Польшын Арадай Республикын Гүрэнэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Завадский, КПСС-эй ЦК-гэй Нэгэдэхи секретарь, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущев толгойлогшотой Советскэ Союзай партийно-правительственна делегациин хүндэлэлдэ мүнөөдэр обед үгэбэ.

Обед дээрэ советскэ партийно-правительственна делегацитай суг хамта Польшын хүдэлмэришэнэй Нэгэдэмэл партиин Центральна Комитедэй Нэгэдэхи секретарь В. Гомулка, Польшын Арадай Республикын Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Ю. Циранкевич, ПОРП-гэй ЦК-гэй политбюрогой гэшүүд, Польшын Арадай Республикын бусад хүтэлбэрилэгшэд байлсаба.

Обед хани ёһоной оршон байдалда үнгэрөө.

Советско-польско мэдүүлгэ доро гар табилга

ВАРШАВА, июлиин 22. (ТАСС-эй тусхай корр.). Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин Центральна Комитедэй Нэгэдэхи секретарь, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущев Польшын хүдэлмэришэнэй Нэгэдэмэл партиин Центральна Комитедэй Нэгэдэхи секретарь В. Гомулка, Польшын Арадай Республикын Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Ю. Циранкевич мүнөөдэр эндэ советско-польско хамтын мэдүүлгэ доро гараа табибад.

Польско-советскэ хамтын мэдүүлгэ доро гар табилга Польшын Арадай Республикын Министрнүүдэй Соведэй байшан соо болоо.

И. Масленников.

Казахстанай промышленность долоон һарынгаа түсэб болзорһоонь урид дүүргэбэ

АЛМА-АТА, июлиин 22. (ТАСС). Республикын промышленность валовой продукци, ехэнхи гол шухала эд зэргэсэл гаргаха долоон һарын түсэб болзорһоонь урид, июлиин 22-то дүүргэбэ. Нёлондо жэлэй энэ үеынхитэй сасуулбал, 1,8 дахин ехэ түмэрэй руда малтан абагдаа, мүн иимэ хэмжээнэй цемент, 1,5 дахин ехэ түмэр-бетоноор хэгдэһэн барилгын суглуулагдамал хэрэгсэлнүүд бүтээн гаргагдаа, хэдэн арбаад мянган тонно түмэрэй, хромитово руда, электрын ехэ хүсэн, туулга-сайрай холисо, минеральна үтэгжүүлгэ даалгабариһаа үлүүлэн гаргагдаа. Хүнгэн эдээ хоолой промышленность бүри ехэ продукци үгэдэг болоо.

ҮБҺЭ ХУРЯАЛГА ДЭЭРЭ ЭРШЭ ХҮСЭЕЭ ШАНГАДХАЯ!

Хүнүүдые олоор элсүүлнэгүй

Байгша ондо адуу малдаа элбэг хүрэхэ тэжээл бэлдэхэхэ гэһэн Зэдын «Октябрь» колхозойхид (түрүүлэгшэнь нүхэр Попов) үбһэ хуряалгаяа эмхитэйгээр ябуулжа байна. Эндэхид хэдыхэн үдэрэй турша соо 1371 центнер һайн шанартай үбһэ соможо һурилөө. Тиихэдэ үбһэн ногооһоор 115 центнер силос дараба. Үбһэ хуряалга, силос даралга дээрэ ажаллажа байгшадай дунда социалистическэ мурысөөн үргэнөөр дэлгэрүүлэгдээ. Тиигэжэ тракторна агрегадууд (трактористнуудын нүхэд Хохлов, Фомицкий, Ринчинов) үдэр бүри даабаряа ходо үлүүлэн дүүргэнэ. Тэдэнэр тус бүридөө 4 косилкатай агрегадаар үдэр соо 63—75 га хүрэтэр сабшадаг юм. Мүн нэгэ тэрээ мүүр шагтагалһан «Беларусь» тракторнаар үбһэ тармадаг нүхэр Ярулин нэгэ мүүрээ үдэрэй турша соо 25 гектарай үбһэ тармадаг. Тиихэдэ мүр үбһэ һэлижэ хатаадаг, тармагдаһан үбһэ бухалладаг нүхэд Абрамова, Абрамов, Тармаев, Ярулин болон бусад эдэбхитэйгээр ажаллана.

Тэрэшэлэн Борьёогой хонинной совхозой 3-дахи фермын үбһэшэд бүтээсээ ехэтэйгээр ажаллана. Илангаяа «Беларусь» тракторнаар үбһэ сабшадаг Иван Тимофеев, морин косилкада ажалладаг Сергей Улзутуев гэгшэд эрхим жэшээ харуулна. Нүхэр Тимофеев үдэр бүри 22—25 гектарай, нүхэр Улзутуев —4—4,5 гектарай нэгэ сабшадаг юм. Баһа силослэгдэхэ хабарай хара таряа хуряадаг комбайнай агрегат (машинистнь нүхэр Калашников) бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллажа, гектар бүриһөө 150 центнер хүрэтэр ногоон һолоомо хуряана.

Гэбэшье аймаг дотор тэжээл бэлдэхэ тэсэшэгүй һулаар ябуулагдажа байнхай. Илангаяа Доржи Банзаровай, Кировэй, ХХ партсъездын нэрэмжэтэ колхозуудта үбһэ хуряалга урагшагүйгөөр ябуулагдана. Нэрлэгдэһэн колхозуудта силос дарагдажа байбашье, биратай юумэн хэгдэнэгүй. Үбһэ хуряалга дээрэ үсөөн хүнүүд ажаллана. Жэшээлхэдэ, Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ колхоздо хүдэлмэриин шадалтай 407 хүнэй оройдоол 67-ниинь, ХХ партсъездын нэрэмжэтэ артельдэ 573 хүнэй 53-ниинь тэжээл бэлдэхэдэ хабаадалсадаг нэрэтэй. Иигэжэ нобшоржо, унжагайрһа байһан һаань, үбһэ хуряалгын саг болзор мини талаар үнгэржэ, тарян хуряалга эхилшэхэнь.

Я. Вяткин,
«Джидинский колхозник» газетын хүдэлмэрилэгшэ.

2800 тонно силос дарагдаа

Кударын аймагай «Дружба» артелиинхид мүнөө үбһэ тэжээл бэлдэхэлгэы хүдэлмэриие үдэрһөө үдэртэ эршэмтэй шангаар ябуулна.

Эндэ һүүлэй хэдэн үдэр соо хура бороон ходо ороод, үбһэ хуряалга, сомолгын хүдэлмэри зарим тэды һаатажа, бригадануудта хүдэлмэришэдэй, машина, техникын гол хүсэн силос даралгада табигдаһан юм. Энээнэй ашаар халаахай, урмэдэһэн, тариалангай заха, узүүрэй ургамал ногоон хуу сабшагдажа, ойролоо 4 үдэрэй турша да хамта 2 мянган тонно силос дарагдаа. Тиихэдэ тус колхоздо июлиин 22-ой мэдээгээр бүхыдөө 2800 шахуу тонно силос дарагдажа абтаад байнхай.

Хээрын ургамал ногоогоор силос дараха хүдэлмэри Бага-Кударын комплексно бригадада (бригадирнь нүхэр Протасов) илангаяа эмхитэйгээр, бүтээсэ ехэтэйгээр ябуулагдана. Эндэ силос дараха тусхай звено эмхидхэгдэнхэй. Тэрээндэнь 30 гаран колхознигууд, 1 трактор, 3 автомашина, 40-өөд шахуу морин тэргэ хүдэлжэ, үдэр бүри 80—85 тонно силос дарагдана. Эхилһэнһээ хойшо тус звеногойхид хээрын халаахай, урмэдэһэ сабшажа, хамтадаа 500 тонно силос, тэрээнэйгээ ехэнхиие тусхай нүхэ траншейдэ, 150-яад тонныень миин тэгшэ газар дээрэ обоолжо нягтаар дараһан байха юм.

Хэршэһэн ургамал ногоо автомашинаһаа буулгаха, тэрэнние силос болгожо, трактораар нягтаруулан дараха хүдэлмэриие тракторист нүхэр Богидаев эрхим ажалларжа шалгарна. Тэрэшэлэн силосто сабшагдаһан ургамал, ногоо зөөхэдөө нүхэд Протасов, Жарников, Баклажанов, Сметанин болон бусад бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлнэ.

Звеногойхидто силос дараха үдэр бүриингөө нормые үлүүлэн дүүргэөд байхадань, даабариһаа гадуур дарагдаһан силосэй тонно бүхэндэ гол түлөөһэнһөө гадуур 12 түхэриг нэмэлтэ түлэгдэнэ үгтэнэ.

Энэ артелиин Хамнигадайн 5-дахи комплексно бригадынхид эртын силос даралгые баһал урагшатай һайнаар эхилэнхэй. Бригадынхид энэ жэлдэ силос миин тэгшэ талада дараха аргые түрүүшынхээ хэрэглэжэ, энэ аргаар 200 тонно силос дараад байна.

А. Громова,
«Кударинский колхозник» газетын редактор.

Хоёр бригадын хүдэлмэриие сасуулхада...

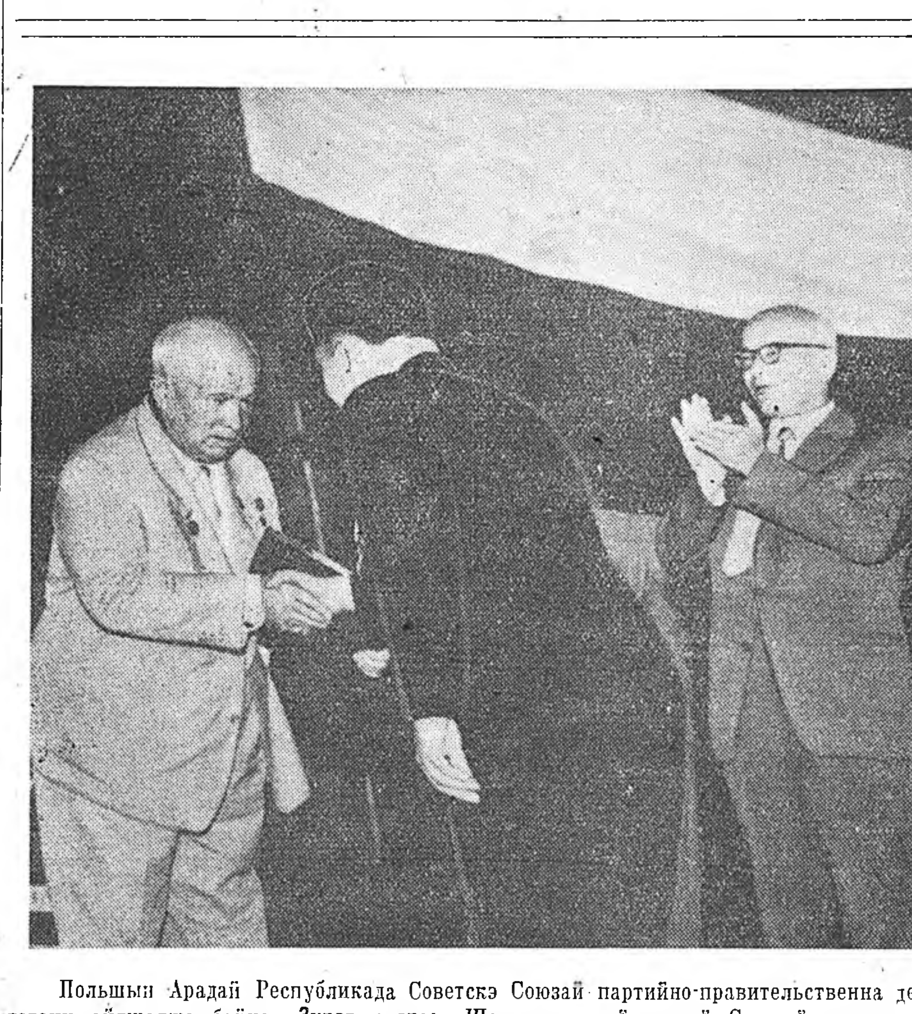
Хээрын ургамал ногооной, халаахай, урмэдэһэнэй эгээл мүнөө шэмэ шүүһэ ехэтэй байхада, шадаал һаа горьтойгоор силос даража абахын түлөө Ехэ-Куналейн Ленинэй нэрэмжэтэ колхозойхид (Тарбагатай) «унаһан малгайгаа абаха» тухагүй хүдэлжэ байна. Эндэ үсөөхэн үдэр соо хамта 800 тонно эртын силос дарагдаа.

Артелиин комплексно бригаднуудай дундаһаа эдэбхитэй бэрхэ эмхидхэлшэ нүхэр Федоровой хүтэлбэрилдэг 3-дахи бригадынхид илангаяа эмхитэй һайнаар ажаллана. Эндэ силос дараха ажалда үдэр бүри 30—35 хүн гаража хүдэлөөд, 60 тонныен багтааха нүхэ, траншейдэ силос ойроодол 1—2 хоног соо ургамал ногоогоор даража дүүргэнэ. Эдэнэр силосэ хиигүй, тон нягтаар дарахын түлөө ехэхэн оролдолго гаргадаг юм.

—Манай бригадынхид мүнөө элдэб урмэдэһэ, халаахай болон тариалангай газарай захаархи ургамал, ногоое сабшажа, силосто дарана. Хэрбээ һанаар хура бороогой ехэ орожо, үбһэ хуряаха, сомохо аргагүй байгаа һаань, нуга сабшалангайнгаа ногоогоор силос даража эхилхэмнай. Тиигэжэ байгша ондо Кударын «Путь к коммунизму» колхозойхидой жэшээгээр нииттын адууһа малда жэл хахад соо хүрэд хүрэхэ шэмэтэ тэжээл бэлдэхэхын түлөө али болохоор тэмсэхэбди,—гэжэ бригадир нүхэр Федоров хөөрэнэ.

Харин эдэнэртэй зэргэлжэ байдаг 4-дэхи комплексно бригадынхид (бригадирнь нүхэр Ковалев) силос даралгада хүдэлмэришэдые, машина, техникэшье олоор табинхай. Теэд силосынь тон муу шанартайгаар дарагдажа байна. Һаяхан 50—50 тонныи багтааха хоёр нүхэндэ силосоэ ёһоор нягтаруулаагүй, аяр һэбхэр дарахадань, тэрэнь хэдэн хоноод байхада 1—1,5 метр доошоо һуушаһан байба. Тэдэнэр нэгэ нүхэеэ аяар 3—4 шахуу хоногто дүүргэнэгүй, задагай байлгана. Иимэ муугаар дараһан силосынь яагаад шэмэтэй һайн байхаб даа.

Ю. Игумнов.

Польшын Арадай Республикада Советскэ Союзай партийно-правительственна делегаци айлшалжа байна. Зураг дээрэ: Щецин городой арадай Соведэй президиумэй түрүүлэгшэ Е. Зелинский Щецин городой хүндэтэ эрхэтэн гэһэн нэрэ зэргэтэй болоһон тухай диплом Н. С. Хрущевто барюулжа байна. Баруун талаһаань — В. Гомулка байна.

ТАСС-эй фототелеграф.

„АН-10“ олон хүнүүдые һуулгаад түрүүшынгээ ниидэлгэ хэбэ

Июлиин 22-то үглөөнэй 9 час 40 минутада ниислэл хотымнай Внуковска аэродром дээрэһээ О. Н. Антоновой ухаалан зохёоһон «АН-10» гэжэ турбовинтовой самолёт зүүн зүг барин ниидэбэ.

Самолёт 7 мянган метр дээгүүр, час соо 700 километр түргөөр ниидэнэ.

11 час 55 минутада агаарай онгосо Симферопольско аэродром дээрэ һууба. Москва Симферополь хоёрой хоорондо самолёт 2 час 15 минутын турша да ниидэв. Самолёт дотор 3 салон, 85 хүнэй һууха һуурнууд хүнүүдээр дүүрэн эзэлэгдэнхэй. Энэ самолёдой бүлэю һайн юумэнүүдэй нэгэн гэхэдэ, ниидэжэ дээшэ гарахадаа, буухадаа тэрээндэ бетоноор хэгдэһэн тусхай талмай хэрэгтэй бэшэ, харин миин газар дээрэһээшье ниидэн дээшэ гарадаг, буудаг юм.

Ойрын сагта иимэ самолёдууд олон агаарай олон замуудаар ниидэхэ.

Г. Марутов.
(ТАСС).

Советскэ Эстони арба юһэн жэлэйнгээ ойе һайндэрлэжэ байна

ТАЛЛИН, июлиин 22. (ТАСС). Эстониин ажалшадай ехэ һайндэр боложо байна. Эстонидо Совет засагай һэргээн байгуулагдаһаар арба юһэн жэлэйнгээ ойе республикын тэмдэглэнэ. Республикын городууд, колхозуудай, тосхонууд, загаһашадай байшангууд улаан тугуудаар бурхээн шэмэглэгдэнхэй. Энэ гайхамшагта ойе тэмдэглэхын тула республикын эрхим түлөөлэгшэд Таллиндахи «Эстония» гэжэ концертнэ зал соо баярай заседанида сугларба.

Совет засагай үедэ Эстонидо болоһон ехэ хубилалта тухай республикын Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Иоган Эйхфельд элидхэл хэв.

Социалистическэ Ажалай Геройнууд

ОЛОНhОО ШАЛГАРhАН БААТАР

ОЧЕРК

Набшаhа hамаагаар бүрхөөргэдэhэн уляангир модод түмэр хашаагай саагуур аятай зохидоор жэрылдэнэ. Тэрэ аллейн хоорондуур зурыhан түмэр замууд сэхэ ошожо, мантан томо корпусой ехэ үүдэ руу оронхой. Цех соонhоо гаргагдаhан шэб шэнэхэн хоёр паровоз холын аян замда мордохоёо уралайнгаа даралтые нэгэ шангадхан, нэгэ hуладхан hүртэйгөөр харагдана.

Гартаа саарhа бариhан хэдэн хүнүүд тэдэ паровозуудые ехэ анхаралтайгаар шалгана. Тухайлхэ янзада, заhабарилан гаргагшад абааhахаяа сэрэгшэдтэ тушаан үгэжэ байба хаш. Тэдэнэй хажууда ерэhэн түмэр замай албанай хубсаhатай нэгэ хүн:

— Эдэ паровозууд хаана абаашагдахань бэ?—гэжэ асууба.

— Дунда Ази, Ташкентын түмэр замда,—гэжэ гартаа саарhатай нэгэн харюусана.

— Манайтнай завод муугаар заhабарилдаггүй. Үзэхэ байхат..

Нээлтэтэй байhан үүдөөр ороод, цех соо хэгдэжэ, бүтээгдэжэ байhан юумые харахада заводой ехэ үйлэдбэрин эсэс эндэ дүүрэдэг гэжэ мэдэхээр. Алишье участогай хүдэлмэрие ажаглан харахада—хүү баран хабсараhга. Дээгүүр хүсөөгэ hолжоржо байhан кранууд паровозой ехэшье, багашье, элдэб деталнуудые эдэ дараалан асарна. Эндэ хүн бүхэн өөр өөрынгөө хэдэг ажалда сүлөө тухагүй хүдэлжэ, асарагдаhан деталнуудые тодон абажа, таарулан хабсаргана.

Цехын дундуур зэргэлhэн түмэр замууд дээрэ хэдэн паровозууд хойно хойноhоо hубарилдаhай. Саада захын участогай рельс дээрэ габирдаhан мөөринүүдтэ котёл, арматура, тендер гэхэ мэтэнүүд холбогдоhоор, хүсэтэ паровоз болото бэсэ бэелжэ, түхэл шарайгаа олоно.

Эдэ бүгэдые хаража байхада хүдэлмэришэдэй хүдэр гарай эршэ хүсөөр урмашахагүйн аргагүй. Олhото техническэ шудалhан, хүсэ шадалаа нэгэдүүлhэн совет хүнүүд ажалай габьяа ингэжэ түйладаг бшуу. Станогой дэргэдэ байhа, орёо түхэлтэй деталь бүтээхэдэ гү, али улаа бутарса электрогагнуури хэхэдээшье хамтын хэрэг дүүргэнэ ха.юм.

Паровоз хабсаралгын цехын арматурын участок. Эндэ дандаа слесарьнүүдэй бригаданууд хүдэлмэриложэ байба. Аккумоляторай хүсөөр ябадаг тэргэ дээрэ элдэб жэжэ детальнууд ашаалагдажа, түмэр решёткын саана хүдэлмэрилжэ байhан нэгэ бригадынхидай хажууда асарагдажа буулгагдана. Верстагай абартын хажууда хүдэлмэрилжэ байhан хара hахалтай, хүдэлмэришэ хүдэр бэетэй, наhажаал хүн хажуудаа байhан залуушуулда хандан:

— Асарагдаhан детальнуудhаа хэрэгтэйень илгаад абагты. Бүтэн байhан нэгэшье шүрэб дахин хэрэглэхэдээ ехэ арьбалалта хэхэбди,—гэнэ.

— Петр Петрович, яараhанай хэрэг юуб? Хэдэн арматурын комплектээр цехынгээ хабсаралгын хүдэлмэриие уридлажа ябаналди,—гэжэ залуухан хүбүүн харюусаба.

— Шимни ихэдээ яанаш. Графигаа уридлаа hаа, hанаагаа амаржа болохогүйл, нүхэр,—гэжэ Петр Петрович Милин эсэгын ёhоор анхаралтайгаар ойлгуулна.

— Зүб. hанаагаа амарха ёhогүйбди. Долоон жэлэй түсэб урдамнай. Үшөө Петр Петровичнай Социалистическэ Ажалай Геройн нэрэ зэргэдэ хүртөө. Иимэ үедэ хүдэлхэ, бригадирайнгаа алдар солын хүндэ занга эрхэ хэхээр ажаллаха зэргэтэйбди,—гэжэ Леонид Ванчиков зэргэлжэ байhан залуу нүхэртөө хөөрэжэ байжа хүдэлмэрилнэ.

Эдэнэрэй нигэжэ бригадынгаа эгээл залуу гэшүүн Игорь Андреевтэ нүхэрэй ёhоор зүбшэл үгэжэ байхадань урмашахаар. Эды боловоор, үнэн сэхэ ажалай ута замые дабажа гаратараа нүхэр Милин хэды олон залуушуулые өөрыгөө шадабари мэргэжэлдэ hургажа гаргаа!

Слесарь. Энэ мэргэжэл ямаршье заводой бусад мэргэжэлтэдтэ орхогоо тусгаар ондоо гээшэ. Хэрбээ орёо онhото станок дээрэ токарин хүдэлмэрилдэг hаань, слесарь алха сабшуур хоёрhоо ондоо ямаршье зэбсэг байхагүй.

— Хүн лэ hаа гээд слесарь болоожо шадахагүй юм,—гэжэ нүхэр Милин хөөрэнэ.—Юуб гэхэдэ, энэхэн ажалдамнай гартаа дүйтэйхэн хүн хэрэгтэй гээшэ. Техникын хүсөөр хэхэ юумэн байхагүй, хүү гараар лэ хэгдэдэг ажал...

Үнэхөөрөөшье тиимэ. Слесарна хэрэгтэ ямаршье онhото арга хэрэглэгдэдэггүй. Тээд хэрэглэхынш аргагүй. Паровозой элдэб жэжэ деталнуудые слесарьнууд заhабарилна ха юм. Захын жэжэхэн шүрэб, гайкашье hаа—бултадаа хэрэгтэй. Тэдээнгүйгөөр паровозой хабсаргагдаха аргань үгы.

Эбтэй эетэйгээр хүдэлмэрилжэ байhан энэ бригадынхидай хажууда комплексно бригадануудай начальник Николай Максимович Левшенков хүрэжэ ерэбэ:

— Зай, геройн бригадынхид хэр хүдэлжэ байнабта,—гэжэ тэрэ асууба.

— Мүнөөдэр гурбадахи паровозойнгоо арматурын комплектые дүүргэхэ бэзэбди,—гэжэ үбгэн бригадир харюусана.

— hайн даа. Мүнөө долоон жэлэй түсэбэй эхилээд байхада иигэжэл хүдэлмэрилхэ хэрэгтэй ха юм.

— Оролдогдонол гээшэ. Түмэр замшадаймнай hайндэр ойртожо байна. Баhа энэ hайндэрөө хооhоор угтажа болохогүй..

Нүхэр Левшенков бэлэн болгоогдоод байhан хэдэн детальнуудай хажууда ошожо, захаhаань абажа шалгана. Тэрэнэй дэргэдэ ерэhэн үбгэн бригадир хэhэн хүдэлмэреэрээ урмашан байжа хөөрэнэ:

— Харагты, бидэнэр заhабарида ороhон паровозой задалагдахада эдэ детальнуудые түүжэ абаабди. Эдэниие хэрэглэнгүй, шэнээр бүтээхэ болоо hаа, хэды ехэ түмэр, хүшэ хүлhэн гаргагдаха байгааб?!

Иимэ урагшаа hанаатай, ажал хэрэгтээ үнэн сэхээр, эзэн ёhоор хандаха гээшэ нүхэр Милинэй абари зангай онсо илгаань юм. Энээниинень сугтаа хүдэлдэг нүхэдынь мэдэхэ болоhоор үнинэй. Халааны хүдэлмэриин дүүрэхэлээр хүнүүдээр адли Петр Петровичын гаража ошохонь хомор. Хүдэлмэриингөө газарта хэжэ, барижа байhан бүхы юумэеэ эмхитэй гуримтай болгоогүйдөө, нүгөөдэ халаанайхидтай хөөрэлдэжэ, хэжэ байhан ажалаа гүйсэд тушаагаагүйдөө гэртээ харидаггүй зантай.

Орон доторнай мүнгэ зөөри арьбалхын түлөө тэмсэлэй гаража эхилхэдэ Петр Петрович завод дотороо тэрэ үүсхэлые түрүүлэн дэмжэлсэhэн юм. Тэрэ сагhаа хойшо хэдэн жэл үнгэрөө. Паровоздо хэрэглэгдэмээр детальнуудые залхуугүй суглуулан, hэльбэн заhажа, дахин хэрэглэhэниинь тоолохо болоо hаа, нүхэр Милин хэдэн зуу мянган түхэриг гүрэнэй мүнгэ арьбалhан байна. Техническэ эрдэм hургуулияар багашье hаа, уралан нарижуулгын, ухаалан зохёолгын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг. Паровозой уhанай хоолойн бүхэлэлтые урдань шудхажа хэдэг байhан юм. Нүхэр Милин тэрэниие юрын түмэрөөр хүүзинсэдэ бүтээхэ арга дурадхаа. Гансахан энэ дурадхалайнь ашаар тэрэ деталиин өөрынь үнэ ехээр химдаруулагдаhан байна.

***

1937 он. Бурядай түрүүшын гигант—паровозо-вагонно завод hаяхан ашаглалгада үгтөөд, Зүүн Сибириин, Алас Дурнын түмэр замай паровоз, вагонуудые заhабарилжа эхилээд байгаа. Урдань олохон түмэр замай депонуудта хүдэлмэрилжэ, хүсэтэ паровозтой нилээд танил Петр Милин тус заводой паровоз хабсаралгын цехтэ слесареэр ороо hэн. Тэрэ гэhээр эгсэ 25 жэл үнгэрөө. Энэ үе соо заводой үйлэдбэридэ элдэб бэрхэшээлнүүд тохёолдоо, олон дахин амжалташье түйлагдаа. Нүхэр Милин заводойнгоо үйлэдбэриин эгээн харюусалгатай участогуудта хүдэлмэрилэлсэhөөр. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу ехэ дайнай үедэ Петр Петрович Коммунистическэ партиин гэшүүн боложо, Эхэ ороноо хамгаалхын түлөө тэмсэлдэ бүхы хүсэ шадалаа гаргалсаа hэн. 1945 ондо паровоз хабсаралгын цехтэ мастераар хүдэлмэрилжэ байhан нүхэр Милин хүдэлмэришэдэй дуталдахада өөрынгөө дураар слесарь боложо хүдэлмэрилөө. Тэрэ сагhаа хойшо таhалгаряагүйгөөр цехынгээ слесарна үйлэдбэритэй хуби заяагаа холбонхой.

Паровозо-вагонно заводой олон мянган хүдэлмэришэдэй дунда Петр Петровичые мэдэхэгүй хүн үгы. Даалгагдаhан ажал хэрэгтээ үнэн сэхээр хандадаг, хэлэhэн үгэдөө заатагүй хүрэдэг тула энэ үбгэжөөл коллективэйнгээ дунда хүндэтэй, нүхэдтөө этигэл найдабаритай болонхой. Тиимэл хадаа энэ нүхэр заводойнгоо парткомой гэшүүн, цехынгээ партийна организациин бюрогой гэшүүн, профсоюзай цеховой комитедэй түрүүлэгшээр hунгагдаhан байна бшуу.

Россиин гүрэнтэй Бурят ороной hайн дураараа нэгэдэhээр 300 жэлэй ойн hайндэртэй дашарамдуулан, парти, правительствымнай Петр Петрович Милиндэ Социалистическэ Ажалай Геройн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгоhон ушар ордентой заводой хүдэлмэришэдэй омогорхол болоhон байна.

Мүнөө нүхэр Милин таби холо гаранхай. Гэбэшье хүнгэн сарюун зандаа, хамтын хэрэгтэ хаба шадалаа гаргалсаhаар...

Б. Дашиев.

Валентина Гагановагай — үүсхэл дэмжэнэ

Пумаажан бүд гаргадаг Вышневолоцко комбинадай утаhа ээрэгшэ Валентина Гагановае Эхэ орон доторнай хэн мэдэхэгүйб. Социалистическэ мүрысөөндэ түрүүлжэ ябаhан бригадаяа орхижо, гээгдэжэ ябаhан бригадые даажа абаад, түрүүшүүлэй зэргэдэ гаргаха талаар hайшаалтай үүсхэл гаргаhан энэ новатор Социалистическэ Ажалай Геройн үндэр нэрэ зэргэдэ хүртэhэн байна.

Валентина Гагановагай үнэтэ үүсхэлые манай республикын промышленна предприятинуудта дэмжэжэ эхилбэ. Долоон жэлэй түсэбые зургаан жэл соо дүүргэхын түлөө тэмсэлдэ түрүүлэн хабаадалсаhан Улан-Үдын модоной заводой Илья Павловай хүтэлбэрилдэг халаанайхид модо хюрөөдэлгэ дээрэ гээгдэжэ ябаhан Надежда Масловагай халаанда туhалха гэжэ шиидэбэ. Түрүү халаанайхид үйлэдбэриингөө зүблөөн дээрэ Валентина Гагановагай hайшаалта үүсхэлые зүбшэн хэлсэhэнэйнгээ hүүлээр ажал хэрэгтээ үнэн сэхээр хандадаг мастер Алексей Сучков, халаанай слесарь Константин Алексеев гэгшэдые Надежда Масловагай гээгдэжэ ябаhан халаанда эльгээхэ гэhэн шиидхэбэри гаргаа.

Нүхэд Сучков, Алексеев хоёр халаанайнгаа коллективэй даалгабариие хүндэтэйгөөр абажа, гээгдэлдэ ороhон энэ халаанда ерээд, ажалай эмхидхэлые hайжаруулхын түлөө тэмсэжэ эхилбэ. Дежурна слесарь Константин Алексеев модо хюрөөдэдэг рамые hайнаар мэдэдэг туладаа хүдэлмэриингөө баян дүй дүршэлые энэ халаанайхидта дамжуулан үгэнэ. Тиигэхэ зуураа, гээгдэлдэ ороhон нүхэдөө түрүүшүүлэй зэргэдэ гаргахын түлөө бүхы хүсэ шадалаа гаргаhан энэ слесарь модо хюрөөдэлгэ дээрэ завод дотороо түрүүлжэ ябаhан рамщик Василий Шкорhоо зааханшье дутанагүй. Зарим үдэрнүүдтэ тэрэнhээ ехээршье модо хюрөөдэнэ.

Гээгдэжэ ябаhан энэ халаанайхид богонихон болзор соо гээгдэлhээ гаража эхилбэ. Мүнөө халаан бүхэнэйнь нормо 105—110 процент дүүргэгдэнэ. Гэбэшье Илья Павловай халаанайхидhаа үшөө 40—50 кубометрээр гээгдэжэ ябана. Хэдэхэн үдэрэй туршада нормоёо үлүүлэн дүүргэдэг болоhон тус халаанайхидай ойрын сагта түрүүшүүлэй зэргэдэ гараханьлабтай.

Д. Аюшеев.

Зураг дээрэ: (зүүн гарhаа) Константин Алексеев, Алексей Сучков.
З. Веснинагай фото.

МЭРГЭЖЭЛТЭДЭЙ ҮҮРГЫЕ ДЭЭШЭЛҮҮЛХЭ

Мүнөө үедэ хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй, илангаяа малшадай урда тон харюусалгатай зорилго табигдаад байhаниинь хэндэшье мэдээжэ. Тиимэhээ малшадые халуун анхаралаар хүреэлжэ, ажал хүдэлмэридэнь саг үргэлжэ туhаламжа үзүүлжэ байха гээшэ хүдөө ажахын мэргэжэлтэдэй хүндэтэй уялга мүн.

Гэбэшье манай совхозой зарим мэргэжэлтэд өөhэдынгөө нангин уялгые хангалтагүйгөөр дүүргэнэ гэхэдэ алдуу болохогүй. Совхоздомнай арба холо гаран мэргэжэлтэд тоологдодог. Теэд тэдэнэрэй зариманиинь малшадай дунда эмхидхэлэй, ойлгууламжын хүдэлмэри огто ябуулдаггүй, гансал совхозойнгоо центрээр эрьелдээд, үнэтэ сагаа миил баража байдаг. Жэшээлхэдэ, ахалагша зоотехнигүүд нүхэд Тугаринов А. Ф., Оленников Т. Е. гэгшэд 2—3 hараар холынгоо гүүртэ, фермэ, отарануудта ошодоггүй, малшадайнгаа ажалаар, ажаhуудалаар hонирходоггүй байна. Олон малшад тэдэниие оройдоо танихагүй юм. Гадна совхозойнгоо мэргэжэлтэдэй ажалые зүбөөр эмхидхэжэ шададаггүй.

Малшадай дунда зоотехническэ hуралсал эмхидхэхэ талаар өөдтэй юумэ хэгдэнэгүй, түрүүшүүлэй дүй дүршэл мууса нэбтэрүүлнэ.

Эдэ бүхые усадхажа, мэргэжэлтэдэй үүргые дээшэлүүлхэ асуудалда совхозой дирекци, партийна эхин организаци анхаралаа хандуулха бэзэ гэжэ найдагдана.

Д. Лопилов,
Мухаршэбэрэй «Эрдэм» совхозой хүдэлмэрилэгшэ.

„БУРЯТ ҮНЭНДЭ" БЭШЭhЭНЭЙ hҮҮЛЭЭР

„Ёhо тэдыгээр хандаба"

Иимэ гаршагтайгаар толилогдоhон бэшэг соо Ахын аймагай коммунальна ажахын таhагай (даагшань нүхэр Дарбаков) Орлик тосхоной гэрнүүдтэ шэнэ номернуудые хадаха hайн үүсхэл гаргаад, тэрэнээ хүсэндэнь хүргөөдүй байhан, мүн тиимэ номернуудые буруугаар хададаг тухай хэлэгдэhэн юм.

Бэшэг соо дурсагдаhан баримтанууд шалгалтаар тодороо. Тэдэ дутагдалнууд мүнөө усадхагдаба. Энээн тухай аймгүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр Гулгонов манай редакцида мэдээсэбэ.

Хүндэтэ нэрэ зэрг… түлөө тэмсэнэ

Галуута Нуурай шахтануудта х… сэ ехэтэй экскаваторнууд, «горн… маркын хэдэн олон комбайну… транспортёрнууд, вентиляторну… болон бусадшье элдэб станогу… хэрэглэгдэдэг юм.

Эдэ машина механизмуудые з… hабарилжа байдаг централь… электромеханическа (ЦЭММ) ма… терской бии. Мастерскойн гол ш… хала хүдэлмэриие электромотор… цех бүтээнэ. Энэ цехын коллект… долоон жэлэйнгээ түсэбые болзо… hоонь урид дүүргэхын тула ша… майн хүдэлмэрилнэ. 1959 оной т… рүүшын хахад жэлэй үйлэдбэри… түсэбые цехынхид 107 процент дүү… гээ.

Тиихэдэ Эдуард Пучковой хүтэ… бэрилдэг халаанай хүдэлмэриш… коммунистическэ ажалай бригады… нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө эрмэ… зэнэ.

Эдуард Пучков хори hая гар… hан, шириг шамбай бэетэй хү… Дүрбэн жэлэй саада тээ Хакасск… автономно областьдо горно техн… кум дүүргээд, эндэ ажаллаж… эхилhэн байгаа.

— Манай халаан коммунисти… кэ ажалай бригадын нэрэ зэргэт… болохын түлөө мүрысэжэ байн… Экэмнай ехэл хүндэтэй, харю… салгатай хэрэг гээшэ. Иимэ хү… дэтэй нэрэ зэргэдэ хүртэхын тү… гансашье hайнаар ажаллана б… шэбди, мүн нииты ажабайдал… эдэбхитэйгээр хабаадалсанабди,… гэжэ нүхэр Пучков хөөрэнэ.

Үнэхөөрөө энэ бригадын хүдэ… мэришэд алишье талаараа комму… нистическэ ажалай бригадын г… шүүд боломоор лэ байна. Жэшээ… Григорий Калистратов долоодох… разрядай мастер болонхой. Энэ н… хэр эндэхи мастерскойдо арба г… ран жэл соо хүдэлмэрилнэ. Тии… зуураа ажалай үндэр мэргэжэлтэ… электромоторнуудые заhабарилх… талаар ехэ дүй дүршэлтэй болон… хой. Нүхэр Калистратов үйлэдб… риие уралан нарижуулха талаа… хэдэн олон үнэтэ дурадхалнууды… оруулhан юм. Тэдэнэй олонхин… үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдэжэ, г… рэнэй ехэхэн зөөри арьбалагдаа, хү… дэлмэришэдэй ажал нилээд хү… гэдхэгдөө. 1958 ондо Григорий К… листратов «КО» маркын моторну… дай роторнуудые мулталан абах… тусгаар механизм зохёоhон байн… Энэ шэнэ онhон арга хэрэглэhэнэ… ашаар тус мастерской жэл сооге… 2000 түхэриг мүнгэ алмана.

Николай Калистратов электр… слесареэр үнинэй хүдэлжэ байна… Энэ нүхэр 30 гаража ябабашье… үдэшын hургуулида hуража, эн… жэл 10 класс дүүргээ.

— Эрдэм hургаал багатай хү… hайн мэргэжэлтэй хүдэлмэришэ… боложо шададаггүй. Тиимэ дээрэ… hээ би саашадаа эрдэм hургаалаа… үйлэдбэриингөө мэргэжэлые ходо… доо дээшэлүүлжэ ябахаб,—гэжэ тэ… рэ хөөрэдэг.

Мүн электротехник Валенти… Свирин, Михаил Степанов, Евгений… Васильев гэгшэд hайнаар хүдэлмэ… рилдэг. Эдэнэр үйлэдбэриингөө ха… лаан бүриин даалгабариие 130—150… процент дүүргэнэ. Гадна эдэ нүхэд… ниитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр… хабаадалсадаг юм. Мүнөө тэдэнэр… түрүү агитаторнууд болонхой.

Россиин гүрэнтэй Бурят ороной… hайн дураараа нэгэдэhээр 300 жэ… лэй хүндэлэлдэ дэлгэрhэн мүры… сөөндэ нүхэр Пучковой хүтэлбэрил… дэг халаан hайн амжалтануудые… түйлажа, аймагай хүндэлэлэй сам… барта бэшэгдээ.

Б. Бальчинов.

Соёлой добтолго—комсомолшуудай нангин хэрэг

Манай республика дотор соносхогдоhон гурбан жэлэй соёлой добтолго залуушуулые коммунистическээр хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ ехэхэн үүргэ дүүргэжэ байhаниинь элитэ.

Соёлой добтолгын соносхогдоhонhоо хойшо жэлhээ үлүү саг үнгэрөө. Энэ үе соо 24 клуб, 39 культбаза, 45 улаан булан, 4 спортивна зал, 24 стадион, 63 спортивна талмай баригдаа, 200 мянга гаран модон, hөөг таригдаа; город, тосхонууд болбосон түхэлтэй болгогдоо, миллионhоо үлүү түхэригэй ном ажалшадта худалдагдаа. Зүгөөр соёлой добтолгын гол зорилго город, тосхонуудые болбосон түхэлтэй болголгоор дүүргэгдэшэхэ бэшэ, харин советскэ обществын гэшүүн бүхэнэй коммунистическэ үзэл бодолые, мэргэжэл шадабариие, соёл болборолые улам дээшэлүүлгэ болоно. Комсомолой организацинууд, соёл гэгээрэлэй эмхи зургаанууд залуушуулые Эхэ орондоо үнэн сэхээр, ажалда абьяастайгаар, олониитын ёhо заншал нариинаар сахидагаар хүмүүжүүлхэ үүргэтэй. Ушар иимэhээ хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин элдэб метод, формонуудые шадамараар хэрэглэхэ шухала. hүүлэй үедэ хаа хаанагүй «Аман үгын журнал» хэрэглэгдэдэг, асуудал — харюугай вечернүүд, лекци, элидхэл, хөөрэлдөөнүүд урдынхиhаа улам олоор үнгэргэгдэдэг болоо. Мяха-консервын комбинадта «Эхэ, эгэшэ, hамган, хани нүхэр» гэhэн темээр үнгэргэгдэhэн вечертэ хүн зон клубтаа багтажа ядатараа суглараа. Вечертэ уригдаhан столовын хүдэлмэрилэгшэд, эхэнэр-врачууд, оёдолшод болон бусад мэргэжэлтэд яажа эдээ хоол амтатайгаар шанаха, стол дээрэ табиха, нарай нялхые харууhалха тухай залуушуулда хөөрэжэ үгөө. Тэрэ үдэшэлэн комбинадай клубта энеэдэ наадан, хатар дуун таhараагүй, инаг дуран тухай шанга хөөрэлдөөн болоо hэн. Тус темээр Түнхэнэй, Иволгын залуушуул, комсомолшуудай вечер үнгэргэхэдэнь, холын отара, фермэ, бригадын малшад болон механизаторнууд олоороо ерэдэг байгаа. Заиграйн, Иволгын, Кударын аймагай клубуудта «Коммунизм—залуушуулай ерээдүй», «Ажалда алдар соло» гэжэ темэнүүдээр вечер үнгэргэгдөө, мүн хүдөө ажахын выставкэдэ хабаадагшадтай, ажалай түрүүшүүлтэй уулзалга эмхидхэгдэдэг, колхоз, совхозойнгоо түүхэ, комсомолой түрүүшын бүлгэм гэхэ мэтэ асуудалнуудаар хөөрэлдөөн болодог байха юм. Эдэ бүгэдэ залуушуулые коммунистическээр хүмүүжүүлгэдэ ехэ аша туhатай байна бшуу.

Дээрэ дурсагдаhан хэмжээ-ябуулганууд бултадаа соёл гэгээрэлэй болон комсомолой хүдэлмэрилэгшэдэй хамтын хүсөөр бэелүүлэгдэhэн байха. Кударын аймагай библиотекын хүдэлмэрилэгшэ Людмила Романович нёдондо жэлдэ 20 гаран темээр вечернүүдые үнгэргөө. Тэдээн соохоонь эгээл hонирхолтой темэнүүднь эдэ: «Малай тэжээл бэлдэхэ түрүү арга», «Хани нүхэсэл», «Ород эхэнэрнүүд», «Бурядай уран зохёолшод» гэхэ мэтэ. Аймагай культурын таhаг ВЛКСМ-эй айком хоёрой эмхидхэhэн «Дутагдал хараа hаа, хажуугаарнь бү гара!» гэhэн темэтэй вечертэ аймагай центрын ажалшад олооро хабаадалсаа. Тэрэ вечертэ бэлдэхэдээ, комсомолшууд хэдэн бүлэг болоод, тосхон соогуураа ябаhан, элдэб дутуу дундануудые элирүүлhэн, тиигээд шог дуутай, шүлэгтэй ханын газетэ гаргаhан байгаа.

hүүлэй үедэ мүн лэ комсомолшуудай үүсхэлээр олонхи аймагуудта радиожурнал гаргагдана. Энэ шэнэ формо, методые хаа хаанагүй халан абаха шухала. «Баргажанай долгин» (Баргажан), «Саянай галнууд» (Түнхэн), «Залуушуулай хонгёо хоолой» (Иволга), «Комсомолшуудай элшэ хүсэн» (Бичура) болон ондоошье радиогазетэнүүд олонхи аймагуудта hарадаа 3 удаа гарадаг болонхой.

Совет арадайнгаа ажалай амжалтые, жаргалта байдалые магтаhан дуунууд нютаг бүхэндэ дэлгэрнэ. Энэ жэлэй февраль, март hарануудта үнгэргэгдэhэн республиканска уран hайханай харалгада 40 мянга гаран хүбүүд, басагад хабаадалсажа, жаргалта байдалаа магтан дуулалдаа. Уран hайханай харалгада колхоз, совхозуудай комсомолшууд, культурын хүдэлмэрилэгшэд өөhэд өөhэдынгөө, мүн промышленна предприятинуудай уран hайханай коллективүүдэй дүй дүршэлые халан абаа.

Коммунистическэ ажалай бригаданууд, мүн ондоошье түрүү коллективүүд өөhэдынгөө ажал, байдалаар культурын хүдэлмэриин шэнэ формо, метод бии болгожо үгөө. Тэдэнэй жэшээгээр хэдэ мянган залуушуул үдэшэндөө hурана, мэргэжэлээ дээшэлүүлнэ, гэр бүлэ соогоо эбтэй hайханаар ажаhууна, үнгэрhэн сагай элдэб үлэгдэлтэй эрид дээр тэмсэнэ. КПСС-эй Улан-Үдын горкомой, ПВЗ-гэй Культурын ордоной, мүн «Луч» клубай дэргэдэ эмхидхэгдэhэн культурын университедүүдтэ түбхын түрүүндэ коммунистическэ ажалай бригадын гэшүүд, комсомолшууд, залуушуул hуралсажа, эрдэм наука, техникэ, искусство болон литературын элдэб асуудалнуудые гүнзэгыгөөр шудална. Тус университет нээхэ, хүдэлмэриинь хүтэлбэрилхэ хэрэгтэ оперо, балетэй театрын режиссер В. Маймескул, бурят драмын театрын артист Б. Вампилов, багшанарай институдай доцент А. Белоусов, ород драмын театрын режиссер Г. Иофин болон бусад эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Бурядай дуу, хатарай ансамбль городой предприятинуудта ошожо, цех соонь концерт табидаг заншалтай болоо. Соёлой добтолгодо эдэбхитэйгээр хабаадалсажа байhан коллективүүд, түрүү хүнүүд тоо томшоггүй олон.

Гэбэшье соёлой добтолгодо дутагдалнууд баhал олон. Комсомолой болон соёл гэгээрэлэй эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэд холын фермэ, отара, бригадада ошожо, ойлгууламжын хүдэлмэри мүртэйгөөр ябуулнагүй, мүн город болон хүдэлмэршэнэй тосхонуудай комсомолшууд, залуушуул ойлгууламжын хүдэлмэри ажалшадай дунда hулаар ябуулдаг зандаа. Энэ — эгээл ехэ дутагдалнай. Саашадаа энээнтэй эбсэхэ аргагүй.

Элүүр бэе махабадтай, хүсэ шадал ехэтэй, элдэб бэрхэшээл дабажа шадахаар залуушуулые хүмүүжүүлхэ шухала. 1958 ондо манай республика дотор 15 стадион, 63 спортын талмай гэхэ мэтэ баригдаа. Гэбэшье, үбэлдөө волейбол, баскетбол, хүнгэн атлетикэ гэхэ мэтээр hорёо, мүрысөө үнгэргэхэ газаргүйн байhамнай гэмшэлтэй. Физкультура, спорт хадаа түхэреэн жэлдээ таhалгаряагүй эрхилэгдэхэ зэргэтэй. Энэ дутагдалые комсомолшууд болон соёл гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэд дары усадхаха уялгатай.

Комсомолой организацинуудай культурын эмхи зургаануудай хэhэн хүдэлмэриие хаража үзөөд байхада, саашадаа тэдэнэр хоорондоо нягта холбоотойгоор хүдэлмэрилхэ, хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин шэнэ метод, формонуудые зоримгойгоор хэрэглэхэ, колхоз, совхозуудай холын фермэ, отара, бригадада хүдэлжэ байhан ажалшадай дунда ойлгууламжын хүдэлмэри саг үргэлжэ ябуулха, тэдэнэй культурна эрилтэнүүдтэнь hайнаар хандаха асуудалнуудаар нилээд ехэ хүдэлмэри хэхэ уялгатай болоhониинь тодорно. Соёлой добтолгын амжалта болбол комсомолой эхин организацинуудай, нютагай культурын эмхи зургаануудай нягта холбоотойгоор хүдэлhэн дээрэhээ ехэ дулдыдаха гэжэ ойлгохо ёhотойбди.

Д. ОЧИРОВ,
ВЛКСМ-эй Бурядай обкомой секретарь.

Эртын овощь ургуулагшад

Россин гүрэнтэй Бурят ороной һайн дураараа нэгэдэһээр 300 жэлэй баярта ойдо зорюулагдажа, Улан-Удэ городто арадай ажахын, соёл культурын туйлалтануудые харуулһан выставкэ эмхидхэгдээд, һаяхан хаагдаһан байна. Энэ выставкын газар таряалантай ажахы харуулһан павильоной «Овощь» гэһэн таһагта эртын үгэрсэ, помидор гэхэ мэтэ хүнэй бэедэ ехэ хэрэгтэй эдеэнүүд табяатай байгаа һэн.

Һаяхан бидэнэр тэдэ ургамалнуудые тарижа ургуулһан, дүй дүршэл ехэтэй Иволгын совхозой огородшодтой ошожо уулзаабди. Улан-Удэ городһоо арба гаран модоной газарта, урдань хүдөө ажахын техникумэй һуралсалай ажахыда байһанаа, мүнөө Иволгын совхозой 3-дахи отделенидэ тэдэнэр ороһон байха юм.

Үнэ сэн багатай эртын овощь ехээр ургуулха гэһэн зорилго энэ ажахын урда анханһаа табигдаһан байна. Тиимэһээ тэндэ хүдэлдэг хүнүүд, огород дээрэхи ажал эмхидхэдэг бригадир Георгий Григорьевич Пронякин, ахалагша огородшон Магда Ивановна Макавей гэгшэд ехэхэн эдэбхи үүсхэлтэйгээр хүдэлдэг байһаниинь элирнэ.

Эндэ бүхыдөө 1260 рама бии. Эгээн түрүүлэн олон рама дороо рассада ургуулдаг. Энэ хабартаа совхозойнгоо эрилтые хангахаһаа гадна, рассадын 30 мянган эшэ городто абаашажа худалдаа.

300 рама доро эртын үгэрсэ ургуулагдана. Эндэ ямаршье тусхай теплицэ гэжэ үгышье һаа, бишыхан аад, угаа һониноор бүтээгдэһэн, тулишэ ехэ хэрэглэхэгүй 5 «теплицэтэй» юм. Тэрэнэй утань хорёод метр, үргэниинь гурба, үндэрынь хоёр метр болодог. Энэ «теплицэнь» урагшаа наран тээшэ харуулжа хэлтэгээгээр табиһан рамануудаар хушаатай. Доронь хоёр метр шахуу үргэн ендэр хэгдээд, тэрэнэйнгээ оёорто мориной аргал хээд, удаань хара шоройгоор хушадаг заншалтай. Тэрэ ендэрэйнь ара талаар хүнэй ябаха зайтай, тээ дундань бишыхан түмэр пеэшэн тодхоотой.

Иимээр түхеэрэгдэһэн «теплицэ» соо февраль һарада дагнаһан горшоогхонуудта үгэрсэ, помидор таряад, май—июнь һарада ургасаяа хуряажа эхилдэг. Байгша ондо 300 рама доро түхеэрһэн эдэ 5 теплицэһээ июль һара гаратар 568 килограмм үгэрсэ абажа тушааһан байна.

Гадна хабартаа рассада ургуулһан рамануудайнгаа һулархада тэндээ мүн лэ үгэрсэ, помидор һуулгажа ургуулдаг аргатай. Мүнөө жэл тиимэ 500 рама үгэрсэдэ, 460 рама помидорто хэрэглэбэ. Ингэжэ нэгэ рамань жэлдэ хоёр удаа ашаг олзо оруулха болоно бшуу.

— Эртэ тариһан үгэрсынгээ рама бүхэнһөө 8 килограмм үгэрсэ абаха түсэбтэй байгаа һаа, энэ жэлдэ 10—11 килограмм абахабди. Рассадын һүүлээр һуулгагдаһан рама бүхэнһөө адагынь 5 килограмм үгэрсэ, 6 килограмм помидор абахаар хараалнабди,—гэжэ арба гаран жэлдэ эндэ хүдэлжэ, дүй дүршэл ехэтэй болоһон Магда Ивановна хөөрэнэ.

Энэ огородшон хүдэлмэриин наһанһаа үнгэржэ, пенсидэ гарамаар болобошье, дурлаһан ажалаа үшөөл орхиногүй. Үнгэрһэн жэлдэ «теплицынгээ» рама бүхэнһөө 12 килограмм үгэрсэ, мүн рассадын һүүлээр таригдаһан рама бүхэнһөө 10 килограмм үгэрсэ ургуулжа, нилээд магтаалда хүртэһэн байха юм.

Эрхим огородшон Магда Ивановна Макавей өөрынгөө баян дүй дүршэлые эдэбхитэй огородшон Матрена Пронякинада үнэн сэдьхэлһээ үгэжэ байнхай.

Баян ургаса абахын тула тэдэнэр ургасада минеральна тэжээл саг үргэлжэ оруулдаг, элдэб хорхой шумуултай тэмсэдэг, буртаг үбһэгүй байлгадаг.

Зураг дээрэ: (зүүн гарһаа) эрхим огородшон **М. И. Макавей** өөрынгөө шаби **М. Пронякинатай** эртынгээ үгэрсэ суглуулжа байна.

Б. Гылыков, манай тусхай корреспондент.

Аймагай газетын хуудаһануудһаа

Һургуулиин ажабайдалые һайнаар харуулна

СССР Союзай Верховно Соведэй ...ссиин баталһан «Ажабайдалтай ...ргуулиин холбоо барисаае бэхи...лхэ тухай, СССР дотор арадай ...рэлэй хэрэгые саашадань хүг...хэ тухай» Хуулиие манай республикын ажалшад һайшаан угта...н байгаа. Юуб гэхэдэ, коммунизм ...уулха залуу үетэниие эрдэмдэ, ...эб мэргэжэлдэ, бар ажалда ...а наһанһаань һургаха хүндэтэй ...рилго манай һургуулинуудай ур... табигдаба гээшэ.

Энээнтэй дашарамдуулан Баргажанай аймагта һургуулиин һуралсалые шэнэдхэн хубилгажа, ажабайдалтай холбоо барисаань улам ...жүүлхэ талаар бага бэшэ хүдэлмэри хэгдэжэ байнхай.

Нэн түрүүн энэ асуудал КПСС-... айкомой III пленум дээрэ ...лгэрэнгыгээр зүбшэн хэлсэгдээд, ...орхой хэмжээ-ябуулганууд ба...һан абтаһан юм.

Һүүлээрнь аймаг соо һургуулиин ...н байшан, мастерскойнуудай ...рилга эхилээ, һурагшадай олон ...дбэриин бригаданууд эмхидхэгдэн байна.

Мүн һуралсалайнгаа хажуугаар ...рагшад барилгын, кукуруза ур...лха, шубуу тэжээхэ гэхэ мэтын ...сад хүдөө ажахын хүдэлмэридэ ...эбхитэйгээр хабаадалсадаг бо...лхой.

Эдэ хүдэлмэриие **«Баргузинская правда»** газетэ муу бэшээр харуул...гэжэ тэмдэглэхэдэ болоно.

Һурагшадай үйлэдбэриин бригадануудай дүй дүршэлтэй танилсахаар Ставропольско хизаар ошожо ...һэн Үүрэгэй дунда һургуулиин директор нүхэр И. Васильевай статья газетын хоёр номерто дэлгэрэнгыгээр толилогдоо. Удаань һурагшадай үйлэдбэриин бригада эмхидхэхэ тухай «Хойшологдошогүй зорилго» гэһэн гаршагтай түрүү бэшэг үгтөө. Энэ түрүү бэшэг сооһоо һурагшадай үйлэдбэриин бригада эмхидхэхэ хэрэг бүхы олониин шухала хэрэг гэжэ тэмдэглэхэ ...раа, газетэ ингэжэ бэшэнэ:

«Һурагша бүхэниие бар ажал хэлгэжэ һургаха эгээл һайн арга —һурагшадай үйлэдбэриин бригада гээшэ. Тиимэ дээрэһээ һургуулинуудта һурагшадай үйлэдбэриин бригада бии болгохо хэрэгтэ ехэ анхаралаа хандуулжа, тэдэндэ хододоо туһаламжа үзүүлжэ байха хэрэгтэй. Энэ хадаа партиина, профсоюзай, комсомолой организацинуудай болон нютагай Соведүүдэй, колхозуудай хүтэлбэрилэгшэдэй нангин уялга болоно.

Саашадаа энэ газетэ өөрынгөө хуудаһанда һурагшадай үйлэдбэриин бригадануудай ажал хүдэлмэри, байра байдал тухай дэлгэрэнгыгээр бэшэнэ.

Гадна энэ жэлэй январь һараһаа эхилжэ газетын хуудаһануудые ирахада, «Һургуулиин ажабайдал» гэһэн гаршаг доро хэдэн олон һонирхолтой статьянууд толилогдоһон байна. Тэндэ Баргажанай, Баянголой, Үүрэгэй дунда һургуулинуудай һурагшадай кукуруза ургуулжа, шубуу тэжээжэ, барилгада, поли дээрэ наг шэбхэ тараалгада хабаадалсажа байһан тухай тодорхойгоор бэшэгдэнэ.

Мүн һургуулинуудай һуралсалай хүдэлмэри тухайшье газетэ хэдэн статьянуудые толилоо. Жэшээлхэдэ, Баргажанай дунда һургуулиин химическэ кружогой хүдэлмэри, 10-дахи классай һурагшадай экзамендаа бэлдэжэ байһан, классууд хоорондын социалистическэ мүрысөө тухай болон бусад олон һонирхолтой статьянууд гараһан байха юм. Энэ газетэдэ һургуулиин ажабайдал, ажал хүдэлмэри тухай элдэб мэргэжэлтэй хүнүүд: һургуулиин һурагшад, багшанар, колхознигууд, алба хаагшад бэшэдэг байна. Энэнь ехэ һайшаалтай!

Жэшээлхэдэ, Үүрэгэй дунда һургуулиин 10-дахи классай һурагша В. Гаськов һурагшадай өөһэдөө классуудаа хамадаг, угаадаг, сэбэрлэдэг болоһон һайн һайхан үүсхэл тухай һонирхолтой статья толилоо.

Мүн Баргажанай дунда һургуулиин 10-дахи классай һурагша М. Галин классууд хоорондо эмхидхэгдэһэн мүрысөөнэй дүнгүүд, һурагшадай энэ мүрысөөндэ түрүү һуури эзэлхын түлөө тэмсэжэ, һуралсалаа, жаяг заршамаа эрид һайжаруулжа байһан тухай бэшэһэн байна. Иимэрхүү хэдэн олон статьянуудые һургуулиин бусадшье һурагшад бэшээ.

Гэбэшье Баргажанай газетэ һургуулиин ажабайдалай зарим шухала асуудалнуудые дутуугаар харуулна. Һүүлэй үедэ аймагай һургуулинуудай һуралсалай шэнэ жэлдэ ямар зэргээр бэлдэжэ байһан тухай бэшэгдэнэгүй.

Мүн багшанарай, түрэлхидэй болон арад зоной дунда ойлгууламжын, культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэри ябуулжа байһан тухай, түрүү багшанарай хүдэлмэриин дүй дүршэл тухай газетэ баһал харуулнагүй.

Эдэ мэтын дутуу дуталдануудаа дары усадхажа, һуралсалай ерэхэ жэлдэ тус газетэ һургуулиин ажабайдалые бүри үргэнөөр харуулдаг болохо бэзэ гэжэ найдагдана.

РЕДАКЦИДА ЕРЭҺЭН БЭШЭГ

Зохистой гурим хэзээ байгуулагдахаб?

Һүүлэй жэлнүүдтэ манай республика дотор арад зоной бэеын элүүрые хамгаалха талаар ехэ хүдэлмэри хэгдээ. Медицинскэ эмхи зургаанууд үргэдхэгдэжэ, мэргэжэлтэдшье олошороо.

Гэхэ зуура тэдэнэй хүдэлмэридэ дутуу дунда зүйлнүүд яһала үзэгдэнэ. Жэшээлхэдэ, республиканска больницын хүдэлмэрилэгшэдэй ажалда горьтойхон дутагдалнууд бии байһаар. Эгээ ядахадаа, эндэ зохистой эмхи гуримшье хүсэд байгуулагдаагүй. Үбшэлһэн хүн, илангаяа хүдөө нютагуудһаа ерэһэн зон бэеэ үзүүлхэеэ врачнарта хэрэгтэй сагтаа орожо шададаггүй юм. Тэрээнһээ боложо, зарим хүн хоёр—гурбан, ядархадаа зургаа—долоон хоногой туршада городто байха баатай болоно. Һаяхан аяар холын Закаменай аймагһаа ерэһэн колхозник Б. Б. Дугаров врач — невропатолог Л. Н. Жарковада орохын тула аяар 8 үдэрөө гээгээ. Тиихэдэ үдэр бүри шахуу үглөөнэй 6 часһаа эхилээд больницын үүдэ олон хүн һахидаг байна.

Байкало-Кударын аймагһаа ерэһэн Мосорова, Хоридо ажаһуугша Бурхонова гэгшэд мүн лэ городто хэдэн үдэрөө миил бараа.

Больницын зарим хүдэлмэрилэгшэд, жэшээлхэдэ, рентген-кабинедэй техник Шепилов, регистраторнууд А. Н. Кравченко, Н. В. Нечталенко гэгшэд үбшэн хүнүүдтэ харшаар хандана. Хүнэй юумэ һурахада, мүртэй харюу үгэдэггүй, бадашаха, бүдүүлиг зан гаргадаг байха юм.

Тус больницада хүнүүд олоороо ябадагынь мэдээжэ. Тиимэһээ эндэ зохистой гурим байгуулжа боломоор бэшэ гү?!

С. Балдуев, Улан-Удэдэ ажаһуугша.

Зураг дээрэ: Галуута-Нуурай нүүрһэшэдэй город—Гусиноозерскын 5-дахи кварталда.

В. Моренецэй фото.

Түрүүшын табан жэлэй үедэ Бурят ороной туйлаһан амжалта тухай

Урдань дарлагдажа байһан бага яһатанай ажахые хүгжөөхэ, соёл болбосоролыень үргэхэ тухай Коммунистическэ парти, Советскэ правительство ехэ анхарал табидаг байһан гээшэ. Нэгэдэхи табан жэлэй үедэ гээгдэнги ажахытай байһан бурят арадай экономико, соёл болбосоролыень хүгжөөхэ талаар ехэ хүдэлмэри ябуулагдаһан байна.

«Бурят-Монголой парторганизациин хүдэлмэри тухай» ВКП(б)-гэй ЦК-гэй 1929 оной майн 26-да гаргаһан тогтоол Бурядай АССР-эй хүгжэлтэдэ ехэ удхашанартай байһан юм. Партиин национальна политика бэелүүлхэ хараа шугам тус тогтоол дотор тодорхойлон заагдаа һэн.

Нэгэдэхи табан жэлэй үедэ республикын нютагай промышленность үндэһөөрөө шэнэдхэгдэн хубилгагдаһан байгаа. Жэшээнь, механическа, шудхалаагай заводууд, арһанай, консервын заводууд шэнэдхэгдэһэн юм. Улан-Удэ городто электростанци, модо хюрөөдэдэг завод баригдажа, ашаглалгада оруулагдаа һэн. Мүн мяха-консервын томо комбинадай, шэлэй, паровозо-вагонно, хирпиисын заводуудай барилга эхилээ бэлэй. 1929 ондо арадай ажахын бүхы һалбаридахи капитальна барилгада 400 мянган түхэриг һомологдоһон аад, 1932 ондо 19150 мянган түхэриг табигдаһан байгаа. Промышленна предприяти олоор барижа эхилһэнэй ашаар республика продукци ехээр гаргадаг болоһон байна. 1929 ондо Бурядай АССР-эй арадай ажахын үгэдэг бүхы продукциин 14,6 процентнь промышленностьһаа абтаһан аад, 1932 ондо 22,7 процент болоод байба. Гэхэтэй хамта, промышленна продукциин зарим хубинь тад ондоо болон хубилаа. 1924 ондо бүтээгдэһэн үйлэдбэриин хэрэгсэлэй («А» гэдэг бүлэг) ниитэ хэмжээн 16,8 процент байгаа һаа, 1932 ондо 35 процент хүрөө.*

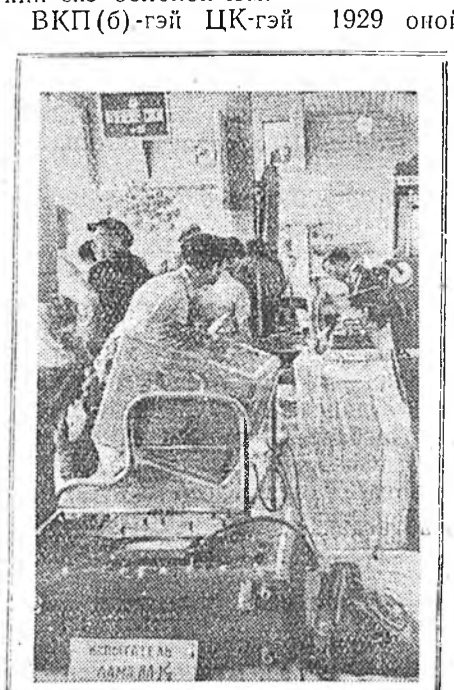
Республикын промышленностиин хурдан түргэнөөр хүгжэхэтэй хамта хүдэлмэришэн анги байгуулагдана. 1923 ондо 1,6 мянган хүдэлмэришэд, алба хаагшад бии байһан аад, 1932 ондо 6,4 мянга болоһон юм. Ингэжэ Бурят орондо промышленность хүгжөөд, үндэһэн зоной дундаһаа мэргэжэлтэй хүдэлмэришэд урган гаража эхилнэ.

Бурят ороной промышленность тэрэ үедэ бүтээдэг продукциингаа хэмжээе улам ехэ болгохоһоо гадна, шанарыень нилээд һайжаруулһан байна. 1924 онойхитой сасуулбал, ажалай бүтээсэ 77 процентээр дээшэлээ һэн. Промышленностьда хүдэлдэг хүдэлмэришэдэй хахадынь шахуу социалистическэ ажалай арга метод—мүрысөөндэ оролсоһон юм. Жэшээнь, 1932 ондо промышленна хүдэлмэришэдэй 44 процентнь социалистическэ мүрысөөндэ хабаададаг байгаа. 1932 оной үеэр промышленностьда хүдэлжэ байһан бүхы хүдэлмэришэдэй 22 процентнь партиин, комсомолой гэшүүд байгаа.

Ороной арадай ажахын хүгжэхэтэй, социалистическэ зөөриин арьбадхагдахатай хамта бүхы ажалшадай (тэрэ тоодо республикын хүдэлмэришэдэй) байдал улам һайжарһан байна. 1924 онойхитой сасуулбал, 1932 ондо хүдэлмэришэдэй салин хүлһэн 188 процентээр нэмэһэн юм. Тэрээнһээ гадна, гүрэнэй зүгһөө ондоошье туһаламжа үзүүлэгдэдэг байгаа.

Бурядай партиина организаци социалистическэ промышленностиие хурдан түргэнөөр хүгжөөхэһөө гадна, нэгэдэхи табан жэлэй үедэ колхозно байгуулалтын талаар ехэхэн амжалта туйлаа. Нүүдэл байдалтай бурят ажалшад эдэ жэлнүүдтэ түрүү социалистическэ хүдөө ажахытай болоһон байна. Үгытэй, дунда шадалтай таряашад колхоздо орожо эхилээ һэн. Мал ажалай 5 совхоз, 11 МТС, машинаар үбһэ сабшадаг 19 станци байгуулагдаһан юм. Тарилгын 76,1, малай 57,6 процентнь социалистическэ һалбарида ороһон байгаа. Колхозуудые эмхидхэһэнэй, механизаци нэбтэрүүлһэнэй ашаар республикын тарялангай талмай 12 дахин ехэ болоһон юм.

ВКП(б)-гэй ЦК-гэй 1929 оной майн 26-най тогтоолой үндэһөөр Бурядай партиина организаци газар хубаарилдаг гуримые үндэһөөрнь хубилгаһан юм. Нюдарган баяшуулай, ламанарай мэдэлдэ байһан 210 мянган гектар газар абтажа, колхозуудта, үгытэй таряашадта үгтөө. Мүн энэ хэмжээн хүдөө ажахые социалистическэ ёһоор хубилгаха зам нээжэ үгэһэн байгаа. Нүүдэл ажахытай малша бурядуудые түбхинүүлхэ үндэһэ һуури ингэжэ табигдаһан байна.

300 жэлэй ойн һайндэртэй дашарамдуулан Улан-Удэдэ эмхидхэгдэһэн выставкын хэлхеэ холбооной павильон соо.

А. Мантаевай фото.

Нэгэдэхи табан жэлэй үедэ бурят арадай үндэһэн соёл илангаяа ехээр хүгжэһэн байна. Урдань үзэг бэшэг мэдэхэгүй хүн зонтой байһан Бурят орон 1933 оной эсэстэ ехэ амжалта туйлаад байба. 1923 ондо бүхы зоной 15,3 процентнь үзэг бэшэг мэдэхэ байгаа һаа, 1932 ондо 55,3 процентнь, тэрэ тоодо бурят зоной 60,3 процентнь уншажа, бэшэжэ шадаха болоо һэн.

Бүгэдэ ниитын эхин шатын һуралсал эмхидхэгдээд, 1933 оной январиин 1-нэй мэдээгээр һургуулиин наһанай үхибүүдэй 94,2 процентнь һуралсалда хабаадуулагдаа һэн. Республикын түб хотодо 3 дээдэ һургуули: багшанарай институт, зоотехническэ институт, комвуз, 13 техникум эмхидхэгдээ бэлэй. 18 газетэ, тэрэ тоодо бурят хэлэн дээрэ 6 газетэ гаргагдадаг болоһон юм. 1931 онһоо бүхы эхин һургуулинууд бурят хэлэн дээрэ ном заажа захалһан байна.

Нэгэдэхи табан жэлэй үедэ республикын партиина организаци нилээд ургаһан, бэхижэһэн байна. 1923 ондо республикын тогтоогдохо үедэ Бурядай партиина организаци 1238 гэшүүдтэй, кандидадтай (9,5 процентнь бурядууд) байһан юм. Хойшонхи арбан жэл соо партиин гэшүүдэй тоо 7 дахин нэмэжэ, 1933 ондо 8833 хүн болоод байгаа.

Хойшонхи жэлнүүдэй туршада ажахы болон соёл болбосоролоо хүгжөөлгэдэ бүри ехэ амжалта туйлагдаа.

Агуу ехэ ород арадай, мүн бусад аха дүү арадуудай бүрин түгэс дэмжэлгын, туһаламжын ашаар Коммунистическэ партиин хүтэлбэрээр Бурят орон экономико, соёл культурын талаар ехэ амжалта туйлаа. Урдань гээгдэнги заха хизаар байһан аад, мүнөө дээдэ зэргын соёл культуратай, хүгжэнги индустритай, оньһожоруулагдаһан хүдөө ажахытай республика болонхой.

Россин гүрэнтэй Бурят ороной һайн дураараа нэгэдэһээр 300 жэлэй ойтой дашарамдуулан, ажахы болон соёл культурадаа амжалта туйлаһанайнь түлөө Совет гүрэн Бурядай республикые Ленинэй орденоор шагнаа.

И. Сизых, Эрхүүгэй партиина дээдэ һургуулиин ахалагша багша.

* «Бурят-Монголой АССР-эй 10 жэл соо», «Бурят орондо социалистическэ байгуулалтын 10 жэл соо» гэһэн, 1933 ондо хэблэгдэһэн номууд сооһоо энэ статьягай тоонууд абтанхай.

Цэдэн ГАЛСАНОВ

ЗАЛУУ НАҺАН, ЗОЛ ЖАРГАЛ ТУХАЙ

**Үхэр буугай үнсэгдэһэн буудал буугаад,
Үүхи дүшын шуухирһан абяан дуулдаад,
Хөөһэ буураса хөөрэн захалба Байгал:
Үтэлхэ гажарха хоёрые үзэн ядажа,
Үни заяанайнгаа онгые дахин гаргажа,
Хамар Дабаантай хамта зохирон дуулана:**

**Оргодол хүнэй тамарһан омолиин торхо,
Онгото «Бөөгэй шулуун» тухай онтохо
Мүнөө тэрэ домоглон дуулана бэшэл,—
Согтой залуу наһан, зол жаргал тухай
Совет Байгал—бурят манай далай
Мүнхэ дуугаа зохёон хуурдана гээшэл:**

**— Басаган гоо Ангарни гурбан зуун жэлдэ
Баатар Енисейтэй толгой холбон, эндэ
Мүнөөхил зангаараа, ёохор наада хатарна.
Эдир залуугаар мушхарна долгиниинь,
Эрэлхэг зорилгоор булгилна зүрхэниинь,
Мүсэ ээмэйнь балсан шүрбэһөөр зангирна.**

**Харин намайел үбгэн буурал гэлсэдэг,
Хамаг поэдүүд тиижэ байжа бэшэдэг...
Бү этигэгты тэдээндэ,—би залууб, мянгатайшье һаа!**

**Толгоймни буурал бэшэ, түмэн эмнигүүдэйм
Торгон дэлһэн һалхинда хиидэнэ
Бүтүү тайгаар гал гаратар сахилгаалаа.**

**Тиим! Үбгэн бэшэб, үнөөхил залуу зандааб...
Тэдэ поэдүүд лэ харин үбгэрөө, ягаад ааб,
Хуушан юумэ урбуулжа домоглоод һаладаггүй.
Би заяанайнгаа залуу хоолойгоор дууланаб,
Бурят, ородуудай бата холбоое магтанаб,—
Уг гарбални, улад зомни хэзээш мартадаггүй!**

**Харагты намайе, буурал толгойтон, харагты,
Хододоо намдал—Байгалдаал адли ябагты,
Мянгаад жэл соо битнай залуу зандаалби.
Гурбан зуун гушан гурбан хүбүүдэймни,
Гуа һайхан гэрэлтэ Ангар— дүүхэймни
Зүрхэн дотор мүнхэ залуугай ошон бии.**

**Харагты таанар, буурал дуушад, түрэл арадаа,
Хатан баатар арад шэнгеэр алхалыт барандаа
Сэсэн партиин мэргэн заабари мүрөөр.
Зоной зоригоор табигдаһан Долоон жэл уряалнал,
Зоной ухаагаар зохёогдоһон ажабайдал уряалнал,—
Бидэнэй сэдьхэл бү сэнтэг хэтэ мүнхэдөө!**

Цокто НОМТОЕВ

Алдарта ойн магтаал

**Байгалаа тойроһон баян һуудалтай
Бурят һайхан жаргалта нютагни.
Ажал соёлоо тэгшэхэн хүгжөөнхэй
Автономито Совет хүгжэлтэ республикамни,
Ужам Россида дурдуулжа байнаш.
Олон түрэлдөө золгуулжа найрланаш.
Сэсэн партидаа баяр хүргэн
Сэдьхэл дүүрэн шарайш маһарна.
Түрүү эрдэмтэ хүбүүд, басагадшни
Түүхыш дэлгэн иран һуухадаа,
Барга эртын нүүдэл һуудалыш
Балар бэшэлгэ, дурасхалһаа таагаад:
Хэды олон гашуудалыш харааб,
Хэды хүндэ байдалыш мэдэрээб!
Хүлэгөө табилуулһан харгыш ута.
Хүлэһөө гоожуулһан жэлнүүдш олон.
Ород арадтаяа нүхэсэһэндэш урмашаа.
Онсо тэнюун сэхэдэш баярлаа.
Мүнхэ нэгэдэлэй эхинһээ хойшоо
Мүнгөөр дарамал түүхэш оршоо.
Түрэл бурядни уг таһарангүй**

**Түүхэеэ шэмэн жаргалаа олоош.
Түбхинэжэ һууһан Росси орондоо
Түшэжэ ханилһан ород арадтаяа,
Зуугаад жэлнүүд соо түүхэеэ байгуулааш.
Зол жаргалта коммунизмда хүрөөш.
Гэрэлтэ һуудал бэлээр олдоогүй
Гэгээрүүлэн зүбшэхэ нүхэртэй ябааш,
Ужам харгы урдаш гэрэлтүүлһэн
Ухаата Ленин багшатай болоош.
Хаанта засагай хатуу дарлалта
Хаян сүлөөлһэн партияа дагааш.
Агуу ехэ Октябриин хубисхаалһаа эхилээд,
Алтан түүхэш аржын толороо.
Ород ахаяа урдаа харан,
Олон хүндые дабалсан ерээш.
Шунахай дайсадаар шууд
Шуһаа ородтой холин баатаржааш тулалдан.
Али олон ядарал соогуур
Ажалаа абалсан урмашан үндыгөөш.
Харин дээрмэшэдэй шэрүүн лаша,**

**Хаанта засагай хашаланта мүлжэлгэ,
Арадайм үнэниие һүнөөжэ шадаагүй.
Ород, бурядые химаралдуулжа диилээгүй.
Һаруул коммунизмда хүтэрэлдэн ерэһэн
Һайн танилш ород байгаа бшуу.
Хамаг һайханииш һалбаруулан үргэһэн
Хамагһаа нангин Коммунис парти бшуу.
Жаргалай далай хүгшэднай үзэн,
Эрдэмэй туханда үрэнэрнай хүрэн,
Мантан үйлэдбэри орониием шэмэглэн.
Мал тарян шэмэеэ дэлбэрүүлэн,
Мүнхэжэһэн барисаанай баяр халяанал.
Мандаһан ойн магтаал шэмэнэл.
Баян Россингаа бүлын нэгэн,
Бурят арадни мандан жаргыш!
Арюун һайхан түүхэеэ магтан
Алдарта нэрээ дээрэ үргыш!**

Үгэнь А. МАНГАТХАНОВАЙ *Аялгань С. УЛАХАНОВАЙ*

Коммунис партu

Байгал үргэн далаймнай
Байсын шулуун тулгатай.
Баран совет араднай
Большевик парти түшэгтэй.
Халима дүүрэн Байгалнай
Хадын шулуун тулгатай,

Хамаг совет араднай
Коммунис парти түшэгтэй.
Эльдин һайхан Байгалнай
Эрдэни шулуун тулгатай.
Энхэ мүнхэ араднай
Ленинэй парти түшэгтэй.

Энээние мэдэхэ гүт?

☆ *Улаан Талмай дээрэ Минин Пожарский хоёрто табигдаһан памятник Москвада табигдаһан түрүүшын памятник гэжэ тоологдоно. Скульптор Мартосой проектээр зохёогдоод, бронзоор шудхагдаһан энэ памятник 1818 ондо табигдаһан юм.*

☆ *Кит загаһанай аймагта ородог акула дэлхэй дээрэ эгээн томо загаһанай тоодо ородог байна. Иимэ акулануудай нэгэ зариманиинь утаашаа 15 метр болодог. Акулануудай мяханиинь хатуу, амтагүй юм. Тиимэһээ агнууриин загаһануудай тоодо ородоггүй.*

☆ *Газарай «амилһанай» шалтагаанаар Москвагай ажалшад сүүдхэдээ 2 дахин 50 сантиметрээр дээшэ доошоо болодог байна. Һара наранай бэе бэеэ татаһанай шалтагаанаар газар иигэжэ дээшэ доошоо болоно гэжэ зарим эрдэмтэд багсаана.*

☆ *Океан, далайнуудта байдаг дабһые газар дээрэ гаргабал, бүхы дэлхэйн хуурай газарые 120 метр зузаанаар хушаха юм.*

☆ *Мүнөө үеынхитэй сасуулбал, замбуулин огторгойдохи наран хэдэн миллиард жэлэй саада тээ шэгнүүрээрээ хоёр дахин хүндэ байһан юм. Элшэ туяагаа сасаргаһанайнгаа шалтагаанаар наранай шэгнүүрынь хүнгэрнэ.*

☆ *Москвагай Кремлиин башнидахи одон бүхэниинь тонно шахуу болодог юм.*

Арбадахиие дүүргэгшэд ажаллажа эхилбэ

Улан-Удын № 1 интернат-һургуулиин арбадахи класс дүүргэһэн 13 хүбүүд, басагад Хориин хониной совхоздо ажаллахаяа ошоо. Тэдэнэй 5 хүбүүдынь Д. Ц. Ринчинов, А. Батуев, К. Гомбоев, Л. Моролдоев, Ц. Цыбиков гэгшэд совхозой 3-дахи фермэдэ үбһэ хуряалгада гаранхай. Мүн лэ энэ фермэ дээрэ дурсагдаһан һургуулиин һурагшад А. Дагбаев, С. Будаев, М. Гармаев ухэршэдөөр, С. Найданова, Л. Галсанова хонишодоор ажаллажа байна.

Ц. Цыдыпов.

Тонуулшан баригдаба

Үдэшэ оройхон болоод байгаа һэн. Пенсионер үбгэн Крылепов аха дүүнэртэеэ уулзажа бага зэргэ зугаалаад, гэртээ бусажа ябаба. Энэ үедэ харанхы углууһаа нэгэ хүн гэнтэ гаража ерээд, үбгэниие хубсаһаа тайлахыень дурадхаба. Тиигээд сохиһонойнгоо һүүлээр тэрьелшоо.

Удангүй энээн тухай Галуута-Нуурай милициин таһагай хүдэлмэрилэгшэдтэ дуулдажа, тонуулшан Игумнов холо ошонгүй баригдаа. Шалгажа үзэхэдэ энэмнай үнинэй иигэжэ ябадаг, урдань түрмэдэ һууһан, ажал хэхэ дурагүй хүн байшоо.

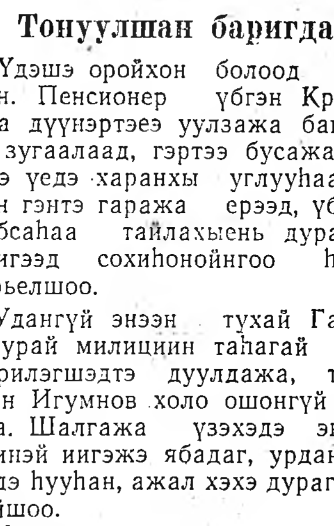
Мүнөө тэрэ хуулиин харюусалгада дахин хабаадуулагдаба.

Сагай уларил

Гидрометбюрогой мэдээсэһэнэй ёһоор, мүнөөдэр республика доторнай үүлэтэйшэг байха, хура бороон орохогүй. Зүг бүхэнһөө һулаханаар һалхилха. Улан-Удэ городто 25—27 градус дулаан болохоор хүлеэгдэнэ.

Июлиин 25—26-да республика доторнай үүлэтэйшэг байха. Зарим газарта манан тогтохо. Баруун зүгһөө һулаханаар һалхилха. Һүниндөө хойто аймагуудта 2—7 градус, бусад аймагуудта 7—12 градус дулаан болохо. Үдэртөө эдэ аймагуудта 26—31 градус дулаан болохо.

ҮХИБҮҮДЭЙ ЛАГЕРЬТА...

Эндэ—үдхэн модотой ойн соорхой соо түхеэрэгдэһэн пионернүүдэй лагерь. Хонгёо һайхан горнын абяан доро лагериин үхибүүд унтариһаа һуга харайлдан бодожо, үглөөнэй 15 минутын упражнени хэдэг. Тэрэнэй удаа нюур гараа угаагаад, эдеэллэһэнэй һүүлээр, лагериингаа гуримай ёһоор, элдэб янзын хүдэлмэри хэжэ һурадаг, холын аяншалгада гарадаг байна.

Июлиин 12-һоо эхилжэ энэ лагерьта хоёрдохи сезон эхилбэ. Түрүүшын сезондо 131 хүн амарһан байгаа һаа, энэ сезондонь 156 үхибүүд амархаяа ерээ.

— Лагериимнай түрүүшын сезондо ерэгшэд яһала һайнаар амарһан, сэбэр агаарта сэнгэһэн байха,— гэжэ лагериин ахалагша пионервожата Г. В. Яшина баяртайгаар мэдээсэнэ.

Лагерьта амарагшад элдэб янзын зугаа наада эмхидхэжэ, сүлөөтэй сагаа хүхюутэй зугаатайгаар үнгэргэнэ. Эдэнэр уран һайханай концерт эмхидхэхэдээ, ганса өөһэдынгөө нүхэдтэ харуулдаг бэшэ, мүн дүтэ шадар байдаг үетэн нүхэдтөө ошожо, гоё һайхан концерт харуулдаг заншалтай.

Гүрэнэй худалдаа наймаанай организацинуудай хүдэлмэрилэгшэдэй үхибүүдэй амардаг энэ лагерьта зунай үедэ 500 гаран үхибүүд амархаар хараалагдана. Нэгэ сезондо—21 үдэрэй туршада үхибүүд һайнаар амархаһаа гадна, лагериин дэргэдэ эмхидхэгдэһэн элдэб янзын кружогуудта ябажа дүй дүршэлтэй болоно.

Зураг дээрэ: 1. Гансашье амарха бэшэ, ажалшье хэжэ һурана. 2. Энэ һайхан байгаалида эдеэлхэдэшье амтатай даа!

Н. Дамбаев.

Хилын саанаһаа

Польшодохи баярай һайндэр

ВАРШАВА, июлиин 22. **(ТАСС-эй тусхай корр.).** Арадай Польшын байгуулагдаһаар 15 жэлэй ойн баяртай дашарамдуулагдан Варшавада мүнөөдэр сэрэгэй парад, физкультурнигуудай парад болоо.

Польшын Хүдэлмэришэнэй нэгэдэмэл партиин ЦК-гэй Нэгэдэхи секретарь В. Гомулка, Польшын Арадай Республикын Гүрэнэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Завадский, Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Ю. Циранкевич, бусад политическэ партинуудай хүтэлбэрилэгшэд, ПОРП-гэй ЦК-гэй политбюрогой гэшүүд, правительствын, Гүрэнэй Соведэй гэшүүд баярай һайндэрэй болоһон талмай дээрэхи түбэй трибуна дээрэ гараа.

Польшын гүрэнэй хүтэлбэрилэгшэдтэй хамта трибуна дээрэ гаралсаһан КПСС-эй ЦК-гэй Нэгэдэхи секретарь Н. С. Хрущевые, Советскэ Союзай партийно-правительственна делегациин гэшүүдые суглаагшад нэрьемэ альга ташалгаар угтаа.

Национальна обороной министр генерал-полковник М. Спыхальский парадые хүлеэн абаа.

Сэрэгүүдэй урдуур ябаһанайнгаа һүүлээр, генерал-полковник М. Спыхальский үгэ хэлээ. Тиихэдээ, Польшын Арадай Республикын байгуулагдаһаар 15 жэлэй ойн һайндэртэй дашарамдуулан Польшын сэрэгүүдэй солдадууд, офицернүүд болон генералнуудые тэрэ амаршалаа. Н. С. Хрущев түрүүтэй советскэ партийно-правительственна делегациие тэрэ халуунаар амаршалха зуураа, Совет ороной арадуудта, аха дүү Совет Армида халуун амаршалга хүргэхые, коммунизм байгуулгада, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал хангаха тэмсэлдэ саашанхи амжалта туйлахые хүсэхыень тэрэ гуйһан байна.

Удаань артеллериин буудалганuудай салют болоо. Сэрэгшэд баярай ёһоор алхалалдан гараа. Варшавын ажалшадые. Тадеуш Костюшкын нэрэмжэтэ алдарта дивизиие халуунаар амаршалга болоо. Энэ дивизи Совет Армиин сэрэгшэдтэй хамта ябажа, Белоруссин Ленино гэжэ һууринһаа Берлин хүрэтэр ошоһон юм. Тиигэжэ гитлеровскэ булимтарагшадые хүсэдөөр усадхалгада хабаадалсаһан байгаа.

Польшын сэрэгүүдэй улам ехээр бэхижэжэ байһые авиациин, мотомеханизированнэ сэрэгүүдэй хабаадалгатай парад элеэр харуулаа.

Удаань болоһон физкультурнигуудай парадта арадай Польшын 400 мянган физкультурнигуудые түлөөлһэн 15 мянган спортсменүүд хабаадаа.

Ойн баярай һайндэр гурба шахуу час соо үргэлжэлөөд, хүдэлмэришэдэй милициин 5 мянган тоото колонныын жагсаалаар ябажа гараһанай һүүлээр дүүрэһэн байна.

И. Масленников,
Г. Киселев.

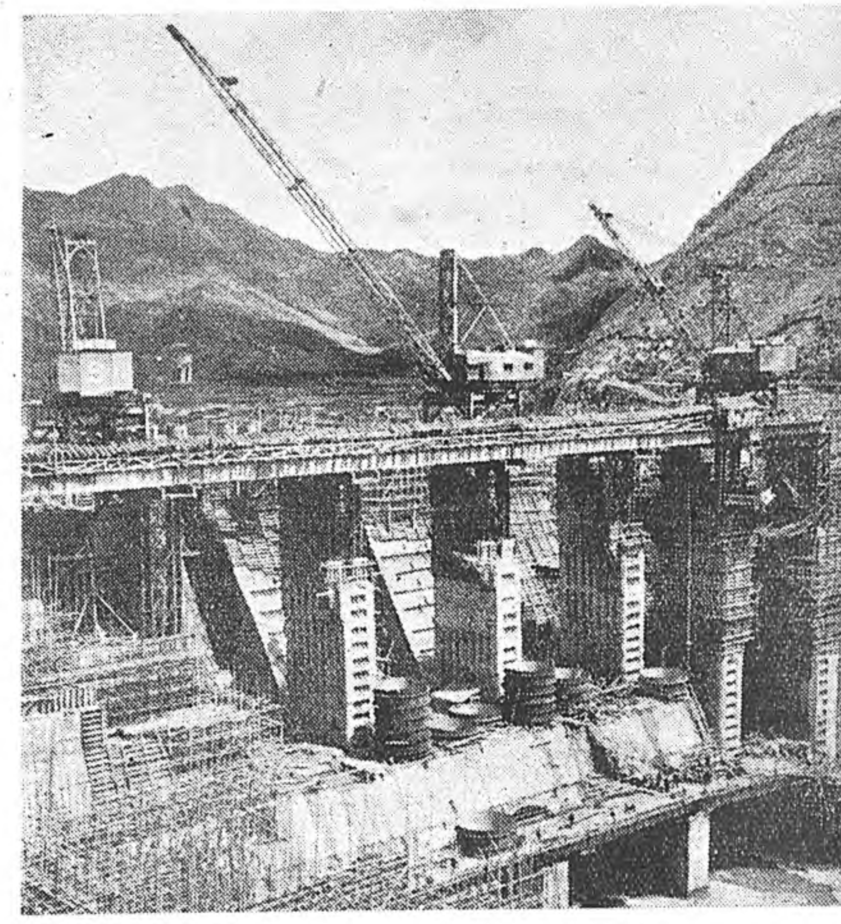
Польшын ехэ һайндэрөөр дашарамдуулагдан олон хүн шангуудые абаа

ВАРШАВА, июлиин 22. (ТАСС). Арадай Польшын 15 жэлэй ойн урда үдэр—июлиин 21-дэ ороной габьяа ехэтэй эрхэтэдтэ гүрэнэй дээдэ хайра барюулга Гүрэнэй Соведэй байшан соо болоһон байна.

«Арадай Польшые байгуулагша» гэһэн орденоор ПОРП-гэй ЦК-гэй Нэгэдэхи секретарь В. Гомулка, сеймын маршал Ч. Выцех, Польшын Наукануудай академиин президент профессор Т. Котарбинский болон бусад шагнагдаһан байна.

Ажалай Улаан тугай 1-дэхи шатын орденоор ПОРП-гэй ЦК-гэй политбюрогой гэшүүд З. Клишко, И. Лога-Совинский, М. Спыхальский, Р. Замбровский, Польшын Шагналалай ордeной ехэ хэрээһээр демократическа партиин түрүүлэгшэ профессор С. Кульчинский шагнагдаа.

Гадна түрүү хүдэлмэришэд, шахтёрнууд, металлургнууд, таряашад, уран зохёолшод, артистнууд, тэрэшэлэн олониитын бусад түлөөлэгшэд гүрэнэй дээдэ хайраар шагнагдаһан байна.

Хитадай Арадай Республика. Чжэцзян провинцида Синьаньцзян мүрэн дээ... ригдажа байһан 580 мянган киловатт хүсэтэй электростанци мүнөө жэлдэ... үгэжэ эхилхэ юм. **Зураг дээрэ:** ГЭС-эй плотинын (хаалтын) барилга.

Синьхуа агентствын фо...

Советскэ партийно-правительственна делегациин „Трибуна люду" газетэдэ эльгээһэн бэшэг

ВАРШАВА, июлиин 22. **(ТАСС-эй тусхай корр.).** «Трибуна люду» газетын редакцида Советскэ Союзай партийно-правительственна делегаци мүнөөдэр бэшэг эльгээгээ.

«Хани ёһоор Польшодо айлшалжа ошоод байһан советскэ партийно-правительственна делегациин нэрэ дээрэ олон амаршалгын бэшэгүүд, телеграмманууд ороһон байгаа. Манай ороной арадуудта, Советскэ Союзай Коммунистическэ партида һайниие хүсэжэ байһан тухайнь эдэ бэшэгүүд болон телеграмманууд соо хэлэгдэнэ. Олон заводуудай, фабриканuудай, промышленна бусад предприятинуудай, хүдөө ажахын кооперативуудай, гүрэнэй ажахынуудай, научна, соёл культурын эмхи зургаануудай коллективүүд, Польшын олон түмэн эрхэтэд өөһэдтэнь айлшалхые уриһан б... гүүдые манай делегациин дээрэ эльгээһэн байна. Манай ханинар үхибүүдэй түрэһэнтэй, бүүнэйнгээ һамга абаһантай али басаганайнгаа хадамда ... һантай, гэр бүлэ доторой б... баяр баясхалантай дашарамду... маанадые уриһан байна.

Манай хүндэтэ ханинар, таана... да ехэ дуратайгаар айлшалха ... гаабди, зүгөөр ошохо тухамнай ... лохогүй байна.

Маанадта һайниие хүсэһэн, ... ёһоор уриһан бүхы коллективүү... тус тус нүхэдүүдтэ гүнзэгы ... баясхалан хүргэжэ байһанаа ... ветскэ Союзай партийно-правит... ственна делегаци мэдүүлнэ.

Н. Хрущев, А. Гаевой, Т. Кисе... Л. Ефремов, М. Шумаускас, Н. ... рюбин, Е. Гаралик, Ю. Андро... П. Абрасимов».

Гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй Женевэдэхи зүблөөн

ЖЕНЕВА, июлиин 22. (ТАСС). Гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй мүнөөдэрэй пленарна заседани дээрэ СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко мэдүүлгэ хээ.

Немец арадта угаа ехэ удхашанартай асуудалнуудые, Германитай баталагдаха эбэй договор зохёожо, эсэслэн зүбшэхэ, ороние нэгэдүүлхэ хэмжээнүүдые хараалха, Германиин хоёр гүрэнэй хоорондо холбоо барисаа хүгжөөхэ асуудалнуудые хэдэн үдэрэй турша соо зүблөөн дээрэ хэлсэжэ байнабди гэжэ һануулха зуураа, А. А. Громыко иигэжэ тэмдэглээ. Германитай баталагдаха эбэй договорой удхашанарые баруун гүрэнүүд үгөөрөө мэдэрхэһээ бэшэ, ондоо мүртэй юумэ хэнэгүй. Германитай эбэй договор баталха асуудалай бодотоор шиидхэгдэхэ болоод байха үедэ энэ асуудал шиидхэлгэдэ тад ондоо һаналтайгаар хандаха ябадал гарадаг болоһон байна. Германида тохёолдоод байһан бодото байдалые хараадаа абан, эбэй ёһоор гуримшуулга хэхэ асуудалые удаарuулангүйгөөр, бодотоор шиидхэхэ эрмэлзэлгын нэгэ талаһаа гаргагдажа байхада, нүгөө талаһаа Германитай эбэй договор баталха ябадалһаа хулжан зайсаха, энэ асуудалай шиидхэлгые болзоргүй удаан саг соо унжагайруулха гэһэн оролдолго нүгөө талаһаа гаргагдана.

Бүхы үгэ хэлэлгэнүүд дээрэһээ хаража үзэхэдэ, Германиин хоёр хубиин хоорондохи харилсаа һайжаруулхые, Европодохи бүхы байдал һайжаруулхые зарим гүрэнүүдэй правительствонууд хүсэнэгүй гэжэ эли болоо гээд А. А. Громыко онсолон тэмдэглээ.

Германиие нэгэдүүлхэ асуудалые Германиин хоёр хубиин түлөөлэгшэдэй хаража үзэхын тулада Германиин хоёр гүрэнэй хоорондо хэлсээ хэхэ тухай советскэ правительствын дурадхал оруулһые һануулха зуураа, А. А. Громыко иигэжэ хэлээ: Германиин нэгэдэл хангахын тулада Германиин хоёр гүрэнэй хоорондохи харилсаа байгуулхаһаа ондоо зам үгы байһан дээрэһээнь бидэнэр иимэ дурадхал оруулнабди.

ГДР ФРГ хоёрой хоорондохи холбоо байгуулха тухай асуудал Германиин хоёр гүрэнэй хоорондо хэлсэгдэхэ гэжэ хараалһан советскэ дурадхалай пункт тухай тогтоходоо А. А. Громыко иигэжэ хэлээ: Хоёр гүрэнэй хоорондо техническэ шэнжэтэй харилсаан байгуулагдаха ёһотой юм гэжэ баруун гүрэнүүдэй дурадхалнууд соо хэлэгдэнэ. Теэд иимэ харилсаан ГДР ФРГ хоёрой хоорондо үнинэй тогтонхой юм. Зүгөөр Германитай эбэй ёһоор гуримшуулга хэхэ, тэрэниие нэгэдүүлхэ гол асуудалнуудаар немецүүд хоорондоо холбоо байгуулаагүй һаа, хайшан гээд үгэеэ ойлголсожо шадаха гээшэб гэһэн асуудал А. А. Громыко табяа.

Ниитэ Германиин комитет байгуулха тухай советскэ дурадхалда баруун гүрэнүүдэй дурагүйгөөр хандадаг байһыень шаналха зуураа, А. А. Громыко иигэжэ хэлээ: Германиин хоёр гүрэнэй хоорондоо хэлсээ хэхэ ямар нэгэн арга олдохо бэзэ гэжэ бидэнэр найдаһан заhгаараабди. Иимэ арганууд тухай бидэнэр олон дурадхал оруулаа һэмди. Гэбэшье баруун гүрэнүүдэй түлөөлэгшэд ондоо дурадхалнуудые оруулдаг байна бшуу. ГДР ФРГ хоёрой хоорондо хэлсээ хэхэ арганууд тухай хэдэн һанамжануудые үнгэрһэн заседани дээрэ ГДР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министр д-р Больц хэлэһэн байгаа. Ма... һанамжаар тэрээндэнь ехэ анха... хандуулхаар байна.

Тобшоор хэлэхэдэ, немецү... хоорондоо хэлсээ хэхэ асуу... иигээд дүүрэшэбэ гэжэ хэлэ... бэшэ байна. Энэ асуудалаар ма... зүблөөн дээрэ таатай шиидхэб... гаргахын тулада саашадаа о... долго гаргахаар советскэ делег... бэлэн байна гэжэ А. А. Гром... хэлээ.

Баруун Берлин тухай саг зуу... хэлсээ баталха талаар хөөрэл... нүүдые хэжэ байхаяа буруушаа... гүйбди гэжэ США-гэй, Англи... Франциин гадаадын хэрэгүүдэй ми... нистрнүүдтэ бидэнэр мэдүүл... байгаабди. Маанадай хэлсэжэ б... һан асуудал иимээр хаража ... һаа таарамжатай, үгэеэ ойлголс... шадаха аргатай байхабди гэжэ ... дэнэр тоолонобди.

Июлиин 20-ной заседани д... үгэ хэлэхэдээ, С. Ллойдой таб... асуудалда харюусахадаа, А. А. Г... мыко иигэжэ хэлээ: Берлин ту... асуудалаар баталагдаһан саг ... рын хэлсээнэй дүүрэһэнэй һүүл... Женевэдэхи зүблөөндэ хаб... даһан эдэ гүрэнүүдэй дахяад ... лөө хэхэдэ, Советскэ Союзай зүг... нэгэ талын ябуулга хэгдэхэгүй. Д... сагдаһан хэлсээ али нэгэ тала э... хэгүй байха ёһотой гэжэ бид... тоолохо байнабди.

Энэ асуудалаар тодо бэшэ ... саашадаа гарахагүй бэзэ гэжэ ... данаб гээд СССР-эй делега... толгойлогшо үгынгөө түгэсхэлд... лээ.

Грециин патриодуудые сүүдлэн хэһээлгэ

АФИНЫ, июлиин 22. **(ТАСС-эй корр.).** Манолис Глезосэй оройдоошье гэм зэмэгүй байбашье, дэлхэйн олониитын тэрэниие сүлөөлхэ эрилтэ хэдэг байбашье, өөрынгөө ороной хуули ёһые хэрэгсээнгүйгөөр Грециин хархис этэгээдүүд Манолис Глезосые сүүдлэн хэһээбэ.

Манолис Глезосые табан жэлдэ түрмэдэ хааха, һүүлээрнь концлагерьта 4 жэлэй туршада сүлэлгэдэ эльгээхэ, 8 жэлэй турша соо политическэ эрхыень хаһаха гэһэн шиидхэбэри сүүд гаргаа. Энэ шиидхэбэри прокуророй хэһэн эрилтэһээшье хатуу байна.

«Тагнуул хээ» гэһэн гэмнэлгын худал хуурмаг байһанайнь элирбэшье, Э. Вуцас, Г. Трикалинос гэгшэдые бүхы наһан соонь түрмэдэ һуулгаха, Анна Сингеларисые 15 жэл түрмэдэ һуулгаад, 5 жэлэй туршада сүлэлгэдэ эльгээхэ, 7 жэлдэ политическэ эрхыень хаһаха, Анна Каркаянисые 11 жэлдэ түрмэдэ һуулгаха, тиигээд 5 жэлдэ сүлэлгэдэ эльгээхэ, политическэ эрхыень 7 жэлээр хаһаха, К. Рагузеридисые 5 жэлдэ түрмэдэ хааха, һүүлээрнь 4 жэлэй болзороор сүлэлгэдэ ... гээхэ, политическэ эрхыень 5 ... соо хаһаха, Мария Григориаду... шые нэгэ жэлдэ түрмэдэ хааха, ... жэлээр политическэ эрхыень хаһ... гэһэн шиидхэбэри гаргагдаһан б... на.

Сэрэгэй трибунал энэ шиидх... ри эсэслэн гаргаһан байна. Ти... һээ энээн тушаа гомодол бари... хагүй юм.

И. Абламо...

Редакторай орло...
С. БАЛЬЖИНИМА...

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции редактора —46-32, зам редактора—32-74, отв. секретаря—27-37, отделов: партийной жизни—34-05, сельского хозяйства и советского строительства—47-59, промышленности и транспорта, пропаганды, информации—35-14, культуры—24-74, писем и рабселькоров —40-49, отдел переводов, корректорская —35-95, бухгалтерия—37-32. Для междугородных переговоров—16.

Н01098 Типография Министерства культуры Бурятской АССР. Зак. № 5013.